

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámja: 41.951.

Magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Irta: *osgyáni Rónay Károly dr.* v. kir. közjegyző.

(Folytatás.)

IX.

Ellentétek az ügyvédi karral.

Az imént láttuk, hogy a királyi közjegyzői intézmény egészséges fejlődésének egyik főakadálya a községi jegyzői kar, mely a vidéki lakosok magánjogi ügyeinek szerkesztésére ugyszólván kizárólagos igényt tart s a közokirati kényszer kiterjesztésének — politikai okokból — hatalmas gátja.

E tekintetben nem csekélyebb gátul szolgál az ügyvédi kar érdeke is. Láttuk, hogy néhány fenkölt gondolkodású ügyvéd kivételével, ezen kar zöme elejétől fogva versenytársat látott a közjegyzői intézményben és az országgyűlésen kifejtett hatalmas befolyásánál fogva lépten

	Oldal
Útöröklési jog	293
Végrendelet aláírása	289
Végrendelet alakszerűsége	411
Végrendelet értelmi szerzőjének részeltetése	245
Végrendelet érvényességének megtámadása	244. 415
Végrendeleti tilalom	203
Végrendelet kelte érvényességi kellék	203.
Végrendelet megtámadásának filalma	175. 329
Végrendelet visszavonása	294
Végrendelkezés ágyastárs javára	243

Kereskedelmi és váltójog.

Be nem jegyzett cég cégjegyzése	238
Cégbitorlás	238
Lényeges váltókellék hiánya	331

Perenkivüli eljárási jog.

Hagyatéki értékelés megváltás alá eső ingatlannál	289
Személyazonossági tanúk közvégrendeletnél	45
Szolgalom házastársak ingatlanára	82

Szerkesztői üzenetek.

Áthelyezés pályázat nélkül	376
Bélyeglerovások birói ingó és ingatlanárveréseknél	295
Hagyatéki ingatlanok fkv. másolatának vagy szemléjének illetékkiszabási célokra való másolatbavétele	336
Helyettesi nyelvjogosítvány használatának feltétele	376
Közjegyző távozása székhelyéről	296
Okirathitelesítés Romániával szemben	335
Osztálykivonatok végrendeletben mellőzött törvényi örökösök részére	376
Perenkivüli közjegyzői teendők a törvénykezés egyszerűsítését célzó javaslattal kapcsolatban	375

nyomon ellenezte és megakadályozta a közokirati kényszer kiterjesztését. Ez az ügyvédi kar zömére nézve kényér kérdés volt legelejétől kezdve s e téren az érdekelletét évről-évre inkább fokozódott, mintsem enyhült volna.

Már említés történt arról, hogy a Bach kormány után visszaállítván Magyarország szűkkörű autonómiája (provisorium), az ügyvédi vizsgákat foganosító királyi ítélőtábla (mert akkor csak a budapesti volt) rosszul értelmezett hazafias felbuzdulásból, rendkívül könnyen osztotta az ügyvédi diplomákat, s hogy ennek folytán az ügyvédi kar létszáma a szükségesen túl rohamosan megnövekedett, amiből viszont önként következett, hogy a tisztességes megélhetés az ügyvédek nagyrészére nézve évről-évre nehezebbé vált.

A magyarországi és erdélyi ügyvédek létszámáról vannak pontos statisztikai adatok az 1859. évre vonatkozólag, de a budapesti ügyvédek létszámáról megbízható adatok csak 1875. évtől, vagyis az ügyvédi kamarák megszervezésétől kezdve állanak rendelkezésre, amely évben Budapesten 669, az egész országban pedig 4124 kamarailag bejegyzett ügyvéd ügyködött.

Valószínűnek tartom, hogy a gyors szaporulatot tekintve Budapesten 1859. évben a fenti létszámnak alig lehetett sokkal több, mint fele. Így hát Budapest és Óbudának, illetőleg a későbbi Budapest Székesfővárosnak és az egész ország lakosságának, — továbbá a Budapesten, illetőleg az egész országban ügyködő ügyvédeknek 1859, 1875, 1911, 1928 években volt létszámát az alábbi táblázat tünteti fel:

	1859	1875	1911	1928/1929
Hány lakós volt Budapesten	200.000	318.000	882.000	980.000
Hány ügyvéd volt Budapesten	475	669	2001	3086
Hány lakosa volt Magyarországnak Horvátország nélkül	10,500.000	13,735.000	18,200.000	8,450.000
Hány bejegyzett ügyvéd volt Magyarországon	2980	4124	7168	5968

Azért választottam az 1859, 1875, 1911 és 1928/9 éveket, mert az 1859 év a Bach korszak leáldozását, az 1875. év a kir. közjegyzőség életbeléptetését, az 1911 és 1928/9 évek pedig az ügyvédi karnak a közjegyzői ellen intézett támadásainak évét jelenti.

A fenti táblázat számai azt igazolják, hogy 1859-től 1875-ig az ország lakóinak száma 25 %-al az ország ügyvédeinek száma azonban több mint 35 %-al emelkedett, holott ezen idő alatt Budapest székesfőváros lakossága 318.000.-ről 882.000-re, tehát 280 %-al, ellenben az ügyvédek létszáma 300 %-al emelkedett.

Az egész ország lakossága 1875. évtől 1911, évig 270%-kal, viszont az ügyvédi karé 300%-kal emelkedett. Különösen érdekes az 1911 és 1928 évek adatainak összehasonlítása, mert az utóbbiban már csak Csonkamagyarországról van szó, s a lakosság száma Nagy Magyarországhoz viszonyítva 115.40%-al csökkent, ellenben az ügyvédeké az egész országban csak 16%-kal. — Ezzel szemben azonban Budapest lakossága mégis 11%-al, az itteni ügyvédeké pedig 50%-al emelkedett. A baj fészke tehát Budapesten van.

A túlsúfolt ügyvédi kar mostoha anyagi körülmé-

nyei készítették dr. Menyhárt Gáspár kolozsvári ügyvédet arra, hogy az 1907. október 7-9-én Budapesten megtartott ügyvédgyűlésen a következő indítványt tegye: „mondja ki az országos ügyvédgyűlés, hogy a mai különálló közjegyzői intézményt általános igazságügyi tekintetektől meg nem felelőnek tartja s e helyett a gyakorló ügyvédek volnának tárgyi előfeltételektől függően a mai közjegyzői teendők elvégzésével felruházandók.“

Javaslatára szerint az ügyvédi kamara ajánlaná az igazságügyminiszternek a közjegyzői hatáskörrel felruházandó ügyvédet s az a megerősítést a feltételek fennforgása esetén nem tagadhatná meg. Szivák Imre, az ügyvédi kamara elnöke az indítványt azon megokolással pártolta, hogy „ha már a közjegyzői intézményt sohasem vihetjük elég közel a néphez, vigyük azok exponensét, a bizonyos közjegyzői jogosultsággal felruházott ügyvédek közelebb a néphez!“

E mozgalom nagy megdöbbenést keltett a közjegyzői körökben és Jakab Géza, a közjegyzői országos egyesület azidőszerinti alelnöke 1907. évi október 20.-ára rendkívüli közgyűlést hívott össze, mely ugyan első sorban Zimányi Alajos együleti elnök ovációjára szolgált, udvari tanácsossá történt kineveztetése alkalmából, de egyúttal megvitatás tárgyává tette ezen közgyűlés az ügyvédközjegyzőség érdekeiben folytatott mozgalmat is. Charmant Oszkár dr. ezen közgyűlésen megfelelő indokolással következő határozati javaslatot terjesztett elő: „A magyar kir. közjegyzők országos egyesülete az ügyvédi karnak azt a mozgalmát, mely az ügyvédség kereseti viszonyait javítandó, más igazságügyi szervnek, jelesen a rokon közjegyzői karnak anyagi létföltételeit kívánja aláásni, megdöbentőnek és elszomorítóknak tartja. . . . A Menyhárt féle határozati javaslat, mely egyenesen a mai köz-

jegyzői intézmény eltörlését óhajtja, semmivel meg nem okolt és példátlanul álló visszafejlődését jelentené igazságügyi szervezetünknek. . . . A közjegyzőségnek tulajdonképeni rendeltetése egyrészt az ügyvédek, másrészt a községi jegyzők azonos hatásköre mellett fejlődni nem tud. . . . Az okiratszerző hatáskörnek. . . . kizárólagossága mellett annyi új közjegyzői állás volna megszervezhető és ügyvédekkel is betölthető, hogy ezáltal az ügyvédi kar túlszűfolttsága egy csapásra megszűnnék. . . . A közjegyzői kar bizik abban, hogy nem az ügyvédség egészének, hanem csak egy töredékének mozgalmával áll szemben, mely maga is a kérdés alaposabb tanulmányozása után mozgalmát. . . . elejteni fogja.“

E határozati javaslatot a közgyűlés egyhangúan elfogadta és egy küldöttség által a miniszternek előterjesztette.

A Menyhárt féle indítvány tehát egyenesen a közjegyzői intézmény eltörlésére irányult első sorban. Ezen intézmény azonban sokkal mélyebb gyökeret vert már, semhogy az eredeti jelszó teljes meztelenségével lehetett volna a nagy nyilvánosság elé lépni. A bíróságok tehermentesítésének jelszavát használták tehát köpönyegül, s az 1911 október 15.-ére kitűzött országos jogászgyűlés tárgysorozatába a következő kérdést sikerült az ügyvédség intéző egyéniségeinek felvételni:

„Kivánatos-e, hogy a bíróságok egyes perenkívüli teendői közjegyzőkre, vagy ügyvédekre ruháztassanak át?“

Első pillanatra az így feltett kérdés a Menyhárt félénél kevésbé veszélyesnek tűnhetik ugyan fel, de a királyi közjegyzők átláttak a szitán, hogy e kérdés alatt nem más lappang, mint az ügyvéd-közjegyzőség létesítése, tehát a tisztán közjegyzői intézménynek mégis csak megszüntetése.

A közjegyzői kamarák június havi közös értekezlete által kiküldött bizottság célszerűnek látta ismét — tehát harmadizben — országos közjegyzői kongresszus rendezését október 17-ikére, egyrészt hogy a közjegyzői kar minél nagyobb számmal legyen az országos jogászgűlésen is képviselve, másrészt, hogy legélethevágóbb érdekeit megvitassa. A napirendre a következő tárgyak lettek kitűzve:

- 1.) Az örökösödési eljárás reformja,
- 2.) Az ügyvéd-közjegyzőség kérdése,
- 3.) A közjegyző hatásköre a perenkivűli eljárásban, különös tekintettel az okirat szerkesztésre és a perenkivűli képviselőre,
- 4.) Az ügyvédi kérdés a közjegyzői intézményre való visszahatásában,
- 5.) A közjegyzői állások betöltése körül követett gyakorlat.

Különösen kiemelendő, hogy ugyanezen időben dr Szécsi Ferenc, a közjegyzői egyesület titkára „Önálló közjegyzőség, vagy ügyvéd-közjegyzőség“ cím alatt elég terjedelmes és igen talpraesett könyvet írt. Ebben kifejti, hogy az ügyvédség által támasztott követelés — az ügyvéd-közjegyzőség megszervezése — tulajdonképp csak kenyérkérdés. Az igazság ezen kijelentését az ügyvédek rossz néven is vették tőle. Rámutat továbbá, hogy az ügyvédség kívánsága igazságügyi közérdekbe is ütközik, anélkül, hogy az ügyvédség baján segítene. Rámutat, hogy az ügyvédközjegyzőség napja Németországban is leáldozóban van. Végül javallja, hogy az ügyvédi kar a közjegyzőkkel karöltve inkább küzdene a zugirászat ellen, s különösen azért, hogy telekkönyvi bejegyzéseket csak oly okiratok alapján lehessen eszközölni, melyeket a felek közjegyző, vagy ügyvéd előtt kötnek és csakis oly

beadványok alapján, melyeket közjegyző, vagy ügyvéd ellenjegyez.

A harmadik kir. közjegyzői kongresszus a kereskedelmi és iparkamara nagytermében lett megtartva október 17.-én. Elnökül Baditz Lajos, a szombathelyi kamara elnökét, társelnökökül: Szmrecsányi László kassai — Dorgó Albert kolozsvári és Folyovich Sándor aradi kamarai elnök lett megválasztva.

Az előbb említett napirend első tárgyának előadója Holitscher Szigfrid dr volt, aki a következő, — előzetesen alaposan megindokolt — határozati javaslatot terjesztette elő:

„A kir. közjegyzők országos kongresszusa a mai örökösödési eljárásnak a gyakorlat által igazolt és a közjegyzői karon kívül álló egész jogászi közvélemény által is elismert hátrányai — addig is, míg a jelenlegi rendszer alapjainak az elméleti szempontok által javasolt és a túlságos hatósági közreműködés visszaszorítására irányuló megváltoztatására kerül a sor — sürgősen orvoslandónak látja egy oly átmeneti reform által, mely céljaul az egész eljárás egyszerűsítését és gyorsítását, különösen pedig a bíróságoknak a nem jogszolgáltatási természetű és a sajátlagos birói hivatás rovására eső teendőktől való mentesítését tűzi ki.

Az erre szolgáló sarkalatos rendelkezést abban látja, hogy a mai birói hagyaték átadás, amennyiben az nem birói határozat hozatal, hanem tisztán magánviszonyoknak közhitű tanúsítása jellegével bír, — az arra, a közjegyzői intézmény sajátlagos rendeltetésénél fogva elvileg hivatott és gyakorlatilag alkalmas királyi közjegyző hatáskörébe utaltassék.“

E határozati javaslat vita nélkül egyhangúlag elfogadtatott. Ezután a napirend harmadik tárgyát Körössy

Bertalan dr adta elő a következő határozati javaslattal:

„A kir. közjegyzők országos kongresszusa a perenkivüli eljárás teendőinek és perenkivüli képviselők, mint már a közjegyzői intézmény életbeléptetése alkalmával részére törvényhozásilag kijelölt ügykörnek, első sorban hites bizonyosság körébe tartozó teendőknek, nevezetesen a jogügyletek okirati tanusításának a kir. közjegyző hatáskörébe utalását jogszolgáltatási rendünk korszerű kialakulása mellőzetlen követelményének tartja.“

Efölött erős vita indult meg különösen Toldy Béla dr felszólalása folytán, azért, mert a határozati javaslat messze túlterjedt a feltett kérdésen, és tulajdonkép az okirati kényszert követeli. Végre szótöbbséggel elfogadtatott.

Azután a napirend ötödik tárgyát vitatta meg a kongresszus, melynek előadója, Rupp Zsigmond a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„A kir. közjegyzők országos kongresszusa az 1886. VII. t. c. 1. §-ának rendelkezéseit, melyek jogosulatlan igények érvényesítésének tág teret nyitnak olykép tartja módosítandónak, hogy a közjegyzői állások betöltésénél a közjegyzői karból pályázók első sorban vétessenek figyelembe.“

E határozati javaslat is egyhangúlag elfogadtatott.

Ezután a megjelent összes közjegyzők Székely Ferenc igazságügyminiszterhez vonultak, ahol Charmant Oszkár dr üdvözölte a minisztert és tolmácsolta a közjegyzői kar aggályait az ügyvéd-közjegyzőség kérdésének felleltése következtében. A miniszter megköszönte a közjegyzői kar bizalmát, kijelentette, hogy: „törekedni fogok azt meg is érdemelni, legmélyebb meggyőződésemmel az, hogy a közjegyzői intézmény Magyarországon fényesen bevált. . . Ismerem azt az áramlatot, amely most keletkezett az ügyvéd-közjegyzőség kérdésében, . . én azt hiszem,

hogy az ügyvédség részéről az első sorban — megmondom az igazi nevét — kenyérkérdés. . . Egyébként Charmant barátom szivességét amúgy is igénybe veszem és remélem, hogy válvett munkássággal megfogjuk találni a kérdés megoldását.“ Itt mindjárt megjegyzendő, hogy a miniszter ezen ígéretét hamarosan be is váltotta, mert megbizta Charmant Oszkár dr-t egy örökösödési eljárási törvény-tervezet elkészítésével. Érdekes a miniszter válaszából még felemlíteni, hogy ezidőszent hétezer ügyvéd és ötezer ügyvédjelölt van. Ha csak 10.000 koronát számít egy ügyvéd közepes ellátására, akkor is 68,000.000 koronájába kerül az országnak az ügyvédi kar, ami több, mint az igazságügyminiszterium, a Curia, a 15 tábla, az összes törvényszékek, az összes járásbiróságok, fegyintézetek, javítóintézetek stb. összes költségei együttvéve.

Ily meleg rokonszenv magyar igazságügyminiszter szájából ritkán hangzott el.

(Folytatása következik.)

Kamarai közgyűlések.

A debreceni s szombathelyi kir. közjegyzői kamarák múlt évi közgyűléseikről készült s a szerkesztőségnek múlt év őszén beküldött jegyzőkönyvekből — anyagtorlódás folytán kissé elkéssetten — az alábbiakban közöljük a közérdeklődésre számottartó részeket.

A debreceni kir. közjegyzői kamara közgyűlésén *Galánffy János dr.* igen nívós elnöki megnyitójában többek között foglalkozott az igazságügyi kormányzat szándékolt reformjaival s ezzel kapcsolatosan a következőket mondta:

„Véleményem szerint ebben a kérdésben, mely perenkivüli teendők bízhatók a kir. közjegyzőkre, elvi álláspontból kell kiindulni, még helyesebben úgy is mondhatnám: elvi álláspontra kell felemelkedni.

A jognak és a jogszolgáltatásnak célja a jogrend, a jog uralmának biztosítása. A jog uralma nem azzal van biztosítva, hogy a jogsértések megtoroltatnak, hanem azzal, ha jogsértések el nem követtetnek, vagy legalább is minimálisra redukálódnak.

Az előzetes jogvédelem, a jogi profilaxis tehát — azt merném állítani — fontosabb és lényegesebb, mint a jogsértések reparálása: a per és ítélet. Amint ezt egy alkalommal (a közjegyzőség jubileumi ülésén tartott beszédemben) már bátor voltam tenni, most is utalok arra a hasonlóságra, mely a jogélet és a közegészségügy közt van. A köztisztaság, csatornázás, ivóvízről gondoskodás, jó levegőjű lakások építése, fertőző betegségek elleni beoltás, szóval a közegészségügyi előzetes védelem hasonlíthatatlanul fontosabb és eredményesebb a közre, mint egy-egy jól sikerült operáció vagy bravuros egyéni betegség-gyógyítás.

Ha olyan előzetes jogvédelmi intézmények vannak és azok úgy funkcionálnak, hogy nagyon kevés lehetőség marad fenn a jogsértésekre, akkor ha talán meg nem is szűnnek, de mindenesetre megkevesbednek a perek. Az előzetes jogvédelemnek leg-hathatósabb eszköze pedig az, — mindig csak magánjogi térről van szó — ha az emberek jogügyletét, jogi jelentőséggel bíró nyilatkozatai úgy vannak lefektetve és lefixírozva, jogi jelentőségű tényeik úgy vannak tanúsítva, hogy azokhoz kétség nem fér. Az ilyen előzetes jogvédelem eszköze pedig az instrumentum, az okirat és az előzetes jogvédelemnek igazi megteremtője a hites bizonyosság embere a kir. közjegyző. A kir. közjegyzőnek a hites bizonyosság ügykörébe tartozó teendők teszik igazi hivatását, ebben az ügykörben kell őt megtartani, erősíteni, önállósítani és nem szabad neki nem való terheket vállaira rakni, nem szabad őt a jogszolgáltatás mindenesévé lealacsonyítani, mert akkor igazi hivatásától elterelődik, a közjegyzői intézmény elsenyved s azt a nagy és gyönyörű feladatot, melynek megvalósítására a jogfejlődés, s kultúra terén hivatva van, nem tudja betölteni. Végrehajtás elrendelése, váltófizetési meghagyás, csőd, kényszeregyezés — amelyek szintén általános végrehajtások, — okirat megsemmisítés, holtnak nyilvánítás, amelyekben az állam kényszerítő, rendező, parancsoló, ellenőrző hatalma nyilvánul meg, nem valók a közjegyzőnek, — nem való az előleges bizonyítás sem, mert itt is állami parancs-szóra, esetleg kényszereszközök alkalmazásával kell tanúkat és szakértőket kihallgatni, — nem való a vizálykodó házasságok bé-

kéltetése sem, mert ez tulajdonképpen állami közfunkció, — talán a keresetindítás előtti egyeztetés és a kényszeregyezési eljárást megelőző magánegyezség lehetnének azok a perenkívüli eljárási funkciók, amelyeket a közjegyzői kar magára vállalhatna.

Hogy az örökösödési eljárás is ilyen, mert az nem átruházott, de önálló hatáskörben illeti meg a közjegyzőt, azt már többször erről a helyről is és közlönyünk hasábjain is volt alkalmam fejtegetni, ezzel tehát újra foglalkozni nem kívánok. Csak azt teszem még hozzá, hogy nekünk közjegyzőknek egyénileg nem kellemes — mert csak újabb terhet jelent — az, ha az örökösödési eljárás a maga egészében a mi hatáskörünkbe utaltatik, de mégis kívánnunk kell azt elvi szempontból, valamint a jogkereső közönség és saját presztizsünk érdekében.

Azok a perenkívüli teendők, amelyeknél az államigazgatási hatalom érvényesül, nem valók nekünk, mert nem egyeznek meg a mi igazi hivatásunkkal, a hiteles bizonyosság ügykörével, átruházott hatáskörben pedig, mint a bíróságok segédhivatalai nem kívánjuk azokat vállalni, mert mi önállóak, a bíróságtól teljesen függetlenek akarunk lenni, úgy, ahogyan az első magyar jogászgűlés igen helyesen meghatározta „a bíróságtól és ügyvédségtől teljesen elkülönített közintézmény,“ mert a mi intézményünket csak a szabadság és függetlenség levegője éltetheti és fejlesztheti arra a magaslatra, amelyen annak a jogszolgáltatás, a jog uralmának érdekében állnia kell.

Kétségtelen ezekből, hogy elsősorban nem is a közjegyzői kar, hanem a jogszolgáltatás, a társadalom érdeke az, hogy a közjegyzők okirat szerkesztési hatásköre tágíttassék. Be kell azonban látnunk, hogy a mi viszonyaink közt, amikor az ügyvédi karban oly óriási népesedés van, az okirat szerkesztését egyedül a kir. közjegyzők részére biztosítani nem lehet és be kell látnunk azt is, hogy nem lehet azt egészen elvenni a községi és körjegyzőktől sem, mert a falusi emberek kisebb és egyszerűbb ügyleteit a közelben levő községi és körjegyzők is, az érdekelt felek kevesebb fáradságával és kevesebb költsége mellett egészen jól elvégezhetik. Az okirati kényszerről szóló törvény meghozatalánál tehát annak kell lenni az irányadó elvnek, hogy a kisebb okiratokat a jegyzők, a nagyobbakat az ügyvédek és a körjegyzők, a legfontosabbakat, illetőleg legkényesebbeket pedig a kir. közjegyzők

szekessék, vagy legalább is hitelesítsék, mindenesetre azonban ki legyenek zárva a zugirások.

A zugirásokat illetően eddig az volt a felfogás, hogy ha a zugirász jó okiratot csinál, az okirat megáll ugyan, de a zugirász bűnhődik. Ez a felfogás egészen téves, mert úgy a zugirások által szerkesztett 1000 okirat közül egy jó érvényének kedvéért szenvednie kell 999 rossz okirathoz képest. Ilyen módon a zugirászatot kiirtani sohasem lehet. A zugirásoknak megbüntetése pedig olyan ritka dolog és a kiszabott büntetések olyan csekélyek, hogy ezek szót sem érdemelnek. Ellenben kiirtani lehet a zugirászatot úgy, ha arra az álláspontra helyezkedik a törvény, hogy *csak az arra jogosított funkcionárius által készített okirat érvényes* és minden arra jogosított funkcionárius köteles az általa készített okiratot ellenjegyzésével ellátni.

Az okirati kényszerrel szóló és a törvényhozáshoz még 1926. évben benyújtott törvényjavaslat 9-ik §-a 12. pontjában egészen helyesen sorolja fel azokat a szerződéseket és jognyilatkozatokat, amelyek érvényéhez okirati alak szükséges. A felsoroltakhoz a közelmúlt eseményein okulva, 13. pont gyanánt még hozzáveendőnek tartanám az olyan szerződést és nyilatkozatot, amellyel valamely termelő jövőbeli terményét előre eladja, illetőleg bárminő ellenérték fejében leköti, vagy ilyen már meglevő szerződésen, illetőleg nyilatkozatokon változtatást eszközöl.

A zugirászat ellen való védelem és a jegyzői munka túlteljesítésének megakadályozása szempontjából azt kellene most már kimondani, hogy ezek az *okiratok csak az esetben érvényesek*, ha 1., amennyiben azok tárgyának értéke bizonyos értékhatárt, pl. 1000 P-t meg nem halad, községi és körjegyzői, vagy ügyvédi ellenjegyzéssel, vagy közjegyzői hitelesítéssel; 2., amennyiben pedig azok tárgya bizonyos értékhatárt meghalad — és közjegyzői kényszer esete fenn nem forog — ügyvédi ellenjegyzéssel vagy közjegyzői hitelesítéssel vannak ellátva.

Az úgynevezett telekkönyvi ügyletekre nézve szintén meglehetne állapítani bizonyos értékhatárt, amelyen alul községi és körjegyzők is készíthetnek okiratot, s azután ki kellene mondani, hogy ezen az értékhatáron felül csak ügyvéd vagy közjegyző készíthet okiratot és végül lehetne egy még magasabb értékhatárt, pl. 5000 P-t felállítani, amelyen felül már egyenesen megkívánatnék a közjegyzői hitelesítés.

Ezzel az intézkedéssel a zugirászatnak vége lenne. Mert senki sem fog zugiráshoz fordulni, ha egyszer ki van mondva a törvényben, hogy az olyan magánokirat, amely községi vagy körjegyző, illetőleg ügyvéd által ellenjegyezve, illetőleg közjegyző által hitelesítve nincs — nem érvényes. A publikum nem lenne ezáltal tulságosan megterhelve, mert kisebb értékű ügyleteknél a községi és körjegyzőhöz folyamodhatna, a nagyobb értékű ügyletek miatt pedig már érdemes a városba bejönni s ügyvédhez vagy közjegyzőhöz fordulni. De talán a városba való bejövételre nem is kerülne sor, mert ilyen törvényes intézkedés mellett bizonyára minden valamirevaló községben telepedne le ügyvéd s idővel esetleg közjegyzői állást is lehetne ott rendszeresíteni.

A községi és körjegyzők tagadhatatlanul veszítenének ezzel a reformmal bizonyos jövedelmet, (bár a zugirásoktól elhódított okiratokból ő reájuk is esne jelentékeny mennyiség) de hát talán ez az ország még sem arra való, hogy az ő kényelmes és úri megélhetésüket biztosítsa, hanem arra, hogy polgárainak jog- és birtokviszonyaiban rendet, békét s ezzel általános jólétet teremtsen. Meg vagyok pedig győződve arról, hogy e reform mellett a perek néhány év alatt legalább 50%-al apadnának és az ügyvédi pauperismus is óriásit enyhülne.

Szervesen hozzátartoznék az ilyen módon való szabályozáshoz az, hogy tkvi beadványokat is csak az legyen jogosítva beadni, aki a kérelem alapjául szolgáló okiratot szerkeszteni jogosult és hogy a tkvi hatóság az elintézésről a beadvány ellenjegyzőjét mindig értesítse. Igen sok baj származik ugyanis abból, hogy a nem ellenjegyzett beadványok elintézéséről csak a felek kapnak értesítést, kik meg nem értvén, mi van a határozatban, azt egyszerűen beleteszik a ládafiába, abban a hiszemben, hogy ügyük rendben van, pedig abban a határozatban talán elutasítás, vagy helytelen intézkedés foglaltatik, amit — ha a határozat jogtudo ember kezébe kerül — egy pótkérvénnyel, vagy felfolyamodással reparálni lehetne.

Ez a szabályozás kétségtelenül bizonyos privilégiumot adna a községi és körjegyzőknek, ügyvédeknek és közjegyzőknek — de ha vannak olyan iparágak, amelyeket csak arra képesített iparosoknak szabad gyakorolni, akkor talán a jogügyletekről — legalább is az okirati kényszer alá eső jogügyletekről — való okiratszer-

kesztést és ezzel kapcsolatos beadványozást is lehet arra képesített egyének privilégiumává tenni.

Az okirati kényszerről szóló törvénynek — az imént kifejtett elvek figyelembe vétele mellett való — megalkotása nem a közjegyzői karnak, hanem a jogrendnek, az egész nemzetnek érdeke. Ezért a nagy érdekért érdemes küzdeni, mert ez a küzdelem, ha célját éri, hatalmas lépéssel fogja előmozdítani a jog uralmát, a társadalom jólétét, a kultúra emelkedését.

A legnyomatékosabban kérem tehát igen t. Kollégáimat, hogy az okirati kényszerről szóló törvényjavaslattal behatóan foglalkozzanak, észrevételeiket, megjegyzéseiket tegyék meg, indítványaikat terjesszék elő akár a közlőnyben, akár a közgyűléseken, akár pedig a kamarához intézendő beadványok formájában s kövessenek el mindent, hogy ez az általános jogrendre és e mellett karunkra nézve is oly fontos kérdés kedvezően megoldassék.

Rátért ezután az elnöki megnyitó az új közjegyzőségek szünet nélküli rendszeresítésére s a közjegyzőségeknek ezzel járó elaprózására. Ennek keretében az elnök a következőket mondta:

„Hogy az élet nem áll meg és a forgalom folyton fejlődik, az kétségtelen dolog, nem lehet tehát elzárkózni attól sem, hogy új közjegyzői állások is felállítsanak. De az állásoknak olyan gyors tempóban való szaporítása, amint az mostanában megyen, nem igazságos dolog. A közjegyzőség igazán nem sinecura, hanem nagyon is nehéz kenyér, — a közjegyzők túlnyomó többségének valóban verejtékes munkát kell végezni, hogy a mindennapi kenyeret előteremthessék, a családjuk részére valamit összekuporgathassanak. Ha most már az a sokat dolgozó és nagy nehézségekkel küzdő közjegyző szorgalmával és kitartásával odáig fejleszti irodáját, hogy a napi megélhetés mellett egy kis felesleges is marad, amit megtakaríthat, milyen lesújtó érzést okoz neki az a tény, hogy egyszer csak — rendszerint öregségére — elveszik a kenyere felét s amit voltaképpen ő teremtett meg, annak hasznát más — esetleg egy érdemtelen, de jó összeköttetésekkel bíró egyén — élvezzi. Az új állás rendszeresítése valóságos Damokles kardjaként függ a közjegyző feje felett, bizonytalanságot, elkeseredést szül benne, ami éppen nem sarkalja őt erőteljes kifejtésre s közjegyzői munkájának buzgó teljesítésére.

Reánk közjegyzőkre nézve az volna a legkívánatosabb, ha maga a törvény szabná meg azokat a feltételeket, amelyek fenn-

forgása mellett szabad — és csakis ezek fennforgása mellett szabad — új állást rendszeresíteni. Ilyen feltételek lehetnének pl. ha a közjegyző meghal, — ha az ügyforgalom bizonyos szám szerint meghatározott mennyiséget meghalad, — ha a közjegyző kinevezése illetőleg a legutóbbi rendszeresítés óta bizonyos évszám (pl. 15—20 év) eltelt stb. — jól tudjuk azonban, hogy a mindenkori kormányok sohasem fognak belenyugodni abba, hogy az állásrendszeresítési jog ily módon törvény által korlátoztassék.

Ily helyzetben nem marad fenn más mód számunkra, mint minél erőteljesebben hangsúlyozni azt, hogy az új állások rendszeresítése szerzett jogainkat sérti, megélhetésünket teszi kockára, elveszi munkakedvünket, megbénítja buzgó munkálkodásunkat és veszélyezteti a közjegyzői kar erkölcsi nivóját. Ezt az álláspontunkat minél erősebben kell hangsúlyozni s mostani felszólalásomnak is ez a tulajdonképpeni célja.

Kamaránk területén működő valamennyi kir. közjegyzőnek, de mondhatnám az egész magyar közjegyzői Karnak kérését tolmácsolom akkor, amikor ez alkalommal is arra kérem az Igazságügyminiszter Úr Önagyméltóságát, méltóztassék az új állások rendszeresítésében mértéket tartani, méltóztassék ennél az ügynél bizonyos elvi szempontokat követni, talán azt, hogy a legutóbbi közjegyzői kinevezés elteltétől, illetőleg a legutóbbi rendszeresítéstől számítva 20 éven belül csak abban az esetben kreáltassék új állás, ha a közjegyzői állás üres, vagy ha a kamara is javasolja.

Ehhez természetesen az is szükséges lenne, hogy minden közjegyzőnek meg legyen a maga meghatározott területe — ami vidéki városokban, — hol több közjegyző működik — nincs így. Mert ha területmegosztás nincs, akkor végeredményében a mi felfogásunk odavezetne, hogy vidéki városban — hol több közjegyző működik, — sohasem lehetne új közjegyzői állást rendszeresíteni, ami pedig abszurdum lenne. De ha minden közjegyzőnek meg van a maga elhatárolt területe, akkor ha több közjegyző működik is egy városban, mindenikre nézve önállóan és függetlenül lehet elbírálni az új rendszeresítés szükségét anélkül, hogy az által a többinek érdeke érintetné. Akkor az új állás rendszeresítést lehet csupán arra a területre korlátozni, amelynél azt az ügyforgalom megnövekedése szükségessé teszi, anélkül, hogy annak a következményei a többi közjegyzőkre is kihatnának.

Azt gondolom tehát, hogy egyik elsőrendű kötelességünk

arra törekedni, hogy minden közigyűzőnek területe, — bármilyen nehézségeket okoz is az — megállapíttassék. Ami ezután maga után vonná a városi közigyűzőknél az örökösödési ügyeknek terület szerint való megosztását is.“

A kamara évi jelentését a titkár terjesztette elő, melyből a következő részleteket közöljük:

„Az igazságügyi kormány vezetésén beállott változást megnyugvással vettük tudomásul. Kamaránk *dr. Zsitvay Tibor* igazságügyminiszter urat hivatalba lépése alkalmával feliratilag üdvözölte.

Karunkra vonatkozólag tett kijelentései úgy az áthelyezéseket, mint a helyettesek kinevezését illetőleg egy jobb jövő elnyerésének benyomását teszi ránk.

Az örökösödési ügyeket illetőleg a már egy év óta hatályban levő novella és a 11.000/1928. I. M. r. — fogyatékoságaik és az azokban található ellentmondások dacára — az ügyek gyorsabb lebonyolítását eredményezte. A közigyűzői-irodák jóval rövidebb idő alatt fejezhetik be az ügyeket, mint annak előtte.

Sajnos — dacára a közigyűzői kar megfeszített erővel kifejtett odaadó munkálkodásának — a jogkereső közönség némely helyen későre jut ahhoz, hogy örökölt ingatlanaira tulajdonjogi bekebelezést nyerjen.

Ennek oka azonban már kívül esik a közigyűzői és bírósági tevékenységen. Oka ennek a kir. adóhivataloknál feltorlódott munkahalmazat és különösen a 40.000/1921. P. M. r. 76. §-ában az adóhivatalok részére engedélyezett véget nem érő halasztások biztosítása, amely intézkedés a bíróságok tehermentesítését akképp szolgálja, hogy folytonos nyilvántartásokkal és sürgetésekkel terheli meg, ahelyett, hogy azonnal egy bizonyos összegnek telekkönyvi biztosítását rendelhetné a bíróság és ezzel az intézkedésével az átadó végzést nyomban áttehetné a tkvi hatósághoz. E tekintetben konkrét adatokkal szolgált *dr. Kovách Elek* nyiregyházi kir. közigyűző a Pk. 28.960/1928. sz. ügy két hónap mulva, Pk. 12.925, 15.330, 19045/1927, — 16.184/1928. sz. ügyek négy hónap mulva, — a 18.917, 18.983, 15.008/1927, 16.228, 18.194/1928. sz. ügyek öt hónap mulva, — a 24.166/1927., 16.082, 16.078, 16.227, 16.527, 16.691, 16.927, 16.937, 17.052, 17.287, 17.309, 17.584, 17.712, 17.991, 18.135, 19.023, 19.632, 20.325, 21.434, 21.475, 21.585, 21.932, 21.952, 24.166/1928. sz. ügyek hat hónap

alatt, 23.880, 24.584/1927, 15.063/1928 két hónap mulva, a 21.084, 24.057, 24.107/1927, a 15.543/1928 sz. ügy nyolc hónap mulva, a 13.252/1922, 20.350, 24.161, 24.654/1927, 15.895/1928. sz. ügyek kilenc hónap mulva, a 15.923/1927. sz. ügy tizenkét hónap mulva, a 16,016, 17.165/1927. sz. ügyek tizennégy hónap mulva tétettek át a tkvi hatósághoz.

Az örökösödési ügyek egyrészének gyors lebonyolítását akadályozza a külföldön és az elszakított területen lakó örökösök diplomáciai úton való idézésének hosszadalmassága, lassúsága. Ilyen ügyeket — amelyek kamaránk területén, érthető okokból elég nagy számmal fordulnak elő — egy év előtt befejezni alig lehet. Ennek oka azonban nem a közigyűzők tevékenységében keresendő.

Az Öen. és Rn. egyes rendelkezéseire nézve, melyek módosítást igényelnek, észrevételeink a következők:

1. Helytelen azon intézkedés, hogy a havi kimutatásokat is a Kjö lajstromba kell bevezetni. Ezek nem oda valók és az ügyforgalmi kimutatás helyes összeállítását zavarják, nehezítik.

Kamaránk nézete szerint e tekintetben akképp segíthetünk egyelőre, ha a Kjö lajstromot az év elején akképp nyitjuk meg, hogy abba római számokkal A B C sorban bevezetjük a községek neveit és ez után iktatjuk arabs számokkal az egyes ügydarabokat.

Ezt ajánljuk a Kartársak figyelmébe.

2. Az Öen 4. §-ának 2-ik pontja akképp lenne módosítandó, hogy a nem utolsó rendes lakhelyén meghalt örökhagyónak halálesetfelvételi ívét a közigyűző ne a székhelyen illetékes járásbírósághoz terjessze be, hanem közvetlenül a hagyatéki eljárásra illetékes járásbírósághoz küldje meg. Ezen eljárás az ügyek lebonyolítását gyorsítaná.

3. Megváltoztatandónak tartjuk az Öen 5. §-át. Teljesen felesleges a végrendelet kihirdetéséről felvett jegyzőkönyv és végrendelet másolatának a járásbírósághoz illetve a végrendelet másolatának az adóhivatalhoz való külön betérjesztése.

Ezek a tárgyalás befejezése után az iratokkal amúgy is betérjesztetnek. Elkerülve lenne így az iratoknak csatolás végetti kikeresése és a gyakran előforduló kétszeri iktatás.

4. Megváltoztatandó lenne az Öen. 17. §-a 6 ik bekezdésének azon indokolatlan és célszerűtlen rendelkezése, hogy a kir. közigyűző a kihirdetett végrendeleteket külön kell kezelje. E rendelkezésnek semmi értelme nincs.

5. A Rn. 46. §-a szerint, ha a közjegyző a gyámhatóságtól az ügynek oda való betérjesztésétől számított 3 hó alatt az elintézésről nem kap értesítést, jelentést kell tegyen a bírósághoz. Helyesebb lenne ezen rendelkezésnek olyan megváltoztatása, hogy jelentés helyett a közjegyző sűrűsége meg közvetlenül a gyámhatóságot. Ezen eljárás gyorsabbá tenné az ügyek befejezését, kikerülhetővé tenné sok felesleges munkát.

A közjegyzői kart érdeklő törvényhozási és kormányhatósági intézkedésről a következő előterjesztést tesszük:

1. megállapíthatjuk, hogy az igazságügyi kormány a múlt évi közgyűlésünkről felvett jegyzőkönyvben a telekkönyvi kijegyzéseknek tintával leendő elkészítése, — az ügyforgalmi és tevékenységi kimutatás módosítása tárgyában tett előterjesztésünket, kívánásunkat — tekintetbe vette és részben teljesítette:

Ugyanis a 73.000/1928. I. M. sz. r. megengedte, hogy hagyatéki ügyekben a kir. közjegyzők és bejegyzett helyettesek a telekkönyvi kijegyzéseket töltő toll igénybevételével elkészíthessék. Megérteni azonban nem tudjuk, hogy ezen a — miniszteri leirat szerint — „kedvezmény“-nek nevezett engedély miért nem terjesztetett ki a fogadalmat tett és a kamara felügyeleti hatásköre alatt álló és feyelmileg felelősségre vonható kir. közjegyzőjelöltekre is, akik közt vannak olyanok, akik hagyatéki ügyek önálló letárgyalására törvény által fel vannak jogosítva; ezen hiányos intézkedés az eljárást lassúvá, nehézkessé teszi.

2. a közjegyzői díjszabás módosításáról — a tkvi másolatok elkészítése, végrendeletek kihirdetése, örökösödési vagy hagyományi bizonyítványok kiadása iránt előterjesztett kérelmek elintézése körüli eljárásért a közjegyző által végzett leltározásokért járó díjakat a 34.800/1928. I. M. r. rendezi.

3. A telekkönyvi tulajdon és a tényleges birtoklás között előállott eltérések megszüntetését célzó, egyes intézkedésekről szóló 1927. évi XXXIV. t.-c.-t a 68.400/1928. I. M. r. 1928. évi december 15-én léptette életbe.

Az életbeléptetési rendelet — a törvényre — a múlt évi jelentéseinkben tett észrevételeinket, aggodalmainkat nem tisztázta, nem oszlatta el.

Annyi bizonyos, hogy a törvény és rendelet is a közjegyzői hatáskört megszorította. A betétekre vonatkozólag még az 1892.

évi XXIX. 2. §. 2. a) pontja esetében sem engedi meg a kir. közjegyző kiküldését a helyszini tárgyalás megtartására.

Úgy a törvény, mint a rendelet homályos és szabatos intézkedést nem tartalmaz az említett törvényszakasz 2. c) pontja esetére, t. i. azon esetre, midőn a kir. közjegyző a hagyatéktárgyalás alkalmával jő rá arra, hogy az örökhagyó által tulajdonkép birt és használt — az ő működési területén fekvő — ingatlan telekkönyvileg másnak a nevében áll.

Az 1892. évi XXIX. t. c. 6. §-ának utolsó bekezdése és a 24.366/1893. I. M. r. 116. §-a értelmében azon helyeken, ahol még telekjegyzőkönyvek vannak, a 2. §. 2. c) pontja értelmében a hagyaték tárgyalást vezető közjegyző az ő kerületében fekvő ingatlanokra nézve saját hatáskörében jár el, kiküldetésre nincs szüksége és teljesíti mindazon teendőket, melyek különben a telekkönyvi hatóság kiküldöttjének hatáskörébe tartoznak. Ezen esetekben az 1894. évi XVI. t.-c, 52. §-nak 2-ik bekezdése értelmében — melyet az Öen. hatályon kívül nem helyezett — a hagyatéki tárgyalás minden esetre a helyszinén tartandó meg.

A telekjegyzőkönyvekre és betétekre vonatkozó eljárás egyöntútségére sem a törvény, sem a rendeletből következtetni nem lehet.

Az 1927. évi XXXIV. t.-c. 1. §-a szerint a bejegyzést — ebből a törvényből folyó eltérésekkel — az 1892. évi XXIX. t.-c. és az ezt kiegészítő illetve módosító törvények rendelkezései, értelmében kell foganatosítani.

Minthogy a törvényben világos intézkedés nincs — azt kell következtetnünk és megállapítanunk, hogy a telekjegyzőkönyvekre és a betétekre vonatkozó rendelkezés és eljárás különböző.

Azon községbe, ahol még telekjegyzőkönyvek vannak az egyes ingatlanokra vonatkozólag az 1892. évi XXIX. t. 2. a) pontja értelmében folyamatba tett és elrendelt, helyszini eljárás megtartására, ugyanazon t.-c. 18. §, értelmében kir. közjegyző is kiküldhető.

A betétekre vonatkozólag kir. közjegyző már nem küldhető ki. Ez az egyik eltérés.

A másik sem a törvényből, sem az életbeléptetési rendeletből világosan ki nem tűnő és meg nem állapítható kérdés az, hogy:

egyáltalán van-e joga a kir. közjegyzőnek az 1892. évi XXIX. t.-c. 2. §. 2. c. pontja értelmében az eljárást hivatalból folyamatba

tenni és helyszíni tárgyalást — a hagyatéki ügy tárgyalásával kapcsolatosan megtartani és ha van joga, az kiterjed-e a betétekbe felvett ingatlanokra is, vagy csakis a telekjegyzőkönyvbe felvett ingatlanokra szorítkozik.

Ezen kérdés felett eszmecsere folyt a Közjegyzői Közlönyben, az ügy azonban ezzel se nem helyzetetett megfelelő megvilágításba.

A Kamara nézete az, hogy a telekjegyzőkönyveket illetően a kir. közjegyző eljárhat. Érthetetlen azonban, hogy ez miért nincs kiterjesztve világosan a betétekre is és miért tétetik ott hosszadalmassá az eljárás befejezése.

Megjegyezzük, hogy egyes tkvi referensek nézete az, hogy a kir. közjegyzőknek most már egyáltalában nincs joguk — még hagyatéki ügyvel kapcsolatosan sem — tényleges birtoklás alapján tulajdonjog bejegyzése iránt tárgyalást tartani, hanem minden esetben az eljárás folyamatba tétele iránt a tkvi hatósághoz kötelesek jelentést tenni és a hagyatéki eljárást felfüggeszteni a tkvi hatóság által megindított eljárás befejezéséig.

Ezen felfogás az ügyek befejezését hónapokra kitolja és emellett a jogkereső közönség részére az eljárást megdrágítja.

Megállapítjuk, hogy maga az eljárás helyes. A cél közérdeket szolgál. De mert az eljárás hivatalból teendő folyamatba, az érdekelt felek — közadók módjára behajtandó — költségén, azt a közönség jó része nem fogadja megnyugvással, sőt ellenkezőleg elégedetlenkedik.

Az eljárásnál egyes tkvi referensek és telekkönyvvezetők a községi és körjegyzőkkel karöltve valóságos túlbuzgalmat fejtenek ki.

Olyan ügyben, melyben a hagyatéki tárgyalást a kir. járásbíróság elrendelte, amely a kir. közjegyző előtt folyamatban van és a hagyatéki vagyon ágisága, vagy szerzeményi volta tisztázás előtt áll, tényleges birtoklás alapján tulajdonjog bejegyzés iránti eljárással a tkvi hatóság megoldja a gordiusi csomót. (Lásd Debrecenben meghalt Eri Lajos hagyatéki ügyét a debreceni kir. járásbírósnál Pk. I. 10,794/1920. és a tkvi hatóságnál 9787/1929. tkvi szám alatt.) Hogy a kir. kincstár megkapja-e az örökösödési illetéket vagy nem, azzal senki sem törődik.

Minthogy a múlt évi közgyűlési jegyzőkönyvünkben foglaltakra az igazságügyi miniszterium azt az észrevételt tette, hogy az abban foglaltakat megfontolás tárgyává teszi és — mint jelentésünkben már érintettük — azok alapján tett is intézkedéseket re-

méljük, hogy a most előadottakat is figyelembe veszi és azokra vonatkozólag intézkedést tesz.

A kartársak közül a tényleges birtoklás alapján tulajdonjog bejegyzése iránti eljárást hagyatéki ügyvel kapcsolatosan kevesen bonyolítanák le. Pedig az is egyik fontos ügyköre a közjegyzőnek.

Ismételten felhívjuk a Kartársakat, éljenek a törvény által adott jogukkal és teljesítsék előírt köteleességeiket. Ezen előterjesztésünkkel kapcsolatosan ismételten hangoztatjuk, hogy a tényleges birtoklás alapján a tulajdonjog bejegyzése iránti — kötelezővé tett — eljárás sziszifusi munka, amely a bíróságok és segéd-személyzet sok idejét veszi igénybe és az is marad nézetünk szerint mindaddig, amíg a tervbe vett okirati kényszerről szóló törvénytervezet keretében a kör- s községi jegyzők okiratozási tevékenysége meg nem szoríttatik és telekkönyvi ügyekben legalább az ellenjegyzési kényszer be nem hozatik.

4. Az alsóbbrendű katolikus papok hagyatéka rendezése tárgyában kiadott 1904. év. T. 107/15. számú rendeletet a 25.000/1928. I. M. rendelet módosítja, kimondván, hogy:

a hagyatéki vagyont hivatalból kell leltározni és hogy:

a kir. közjegyző mihelyt a haláleset felvételi ívet megkapja, hirdetésileg felhívja a hitelezőket követeléseik bejelentésére.

Nagy érdeklődésre tarthat számot a községi jegyzőknek e jogbiztonságot veszélyeztető s a jogkereső közönség vagyoni érdekeit mélyen sértő magánmunkálataira vonatkozó s a debreceni kamara által dicséretes következetességgel gyűjtött adathalmaz. Ezt — a tikári jelentésből — az alábbiakban közöljük:

Spisák János felsőszendi volt lakos Pk. 4267/1928. sz. hagyatéki ügyében a felsőmérei körjegyző által 1926. évi szeptember hó 9-én készített végrendeletén a szükséges törvényben előírt záradék hiányzik.

b) telkibányai községi főjegyző, Bányai István és felesége Pandák Mária közt házasságuk megkötése alkalmával — mint jegyesek közt — ajándékozási szerződést készített, mely szerződésen a tanúk ugyanazon személyek a házasságkötésnél alkalmazott tanúkkal (Sz. Pk. 1671/1927. Illetékre bemutatva Vsk. 671/1924. sz. alatt.)

c) boldogkőváraljai körjegyző néh. özv. Holeszár Józsefné sz. Lengyel Erzsébet boldogkőújfalusi volt lakos, Kjö 712/928. sz. hagyatéki ügyében 1928. év szeptember 22-én végrendeletet készít.

Végrendelkező írni-olvasni nem tud. A végrendeleten hiányzik végrendelkező névirójának neve.

2. (Debrecen, dr. Galánffy János) a.) hajdúsámsoni 1200 sz. betétben 960. hrsz. 955 □-öl területű ingatlan tkvi tulajdonosai Őri Sándor és felesége voltak. Ennek az ingatlannak 300□-öl területű vázrajz szerint elkülönített 960/2. új helyrajzi számmal jelölt részét tulajdonosok 1913. V. 2-án eladták Csire Imre és felesége hsámsoni lakosoknak. A szerződést készítő jegyző által készített vázrajz rossz volt, a tkvi hatóság a tulajdonjog bekebelezés iránti kérést elutasította. A 8641/1913 tkvi sz. elutasító végzés a vevő fél részére kézbesített, de mint tudatlan falusi ember semmit sem tett ellene.

Ezután meghalt Őri Sándorné és az ő felerész jutalékát az örökösödési eljárás alapján átírták gyermekeire. 1918-ban Gorgyán Imre és felesége meg akarták venni Őri Sándortól az ingatlan el nem adott részét. A szerződést ugyanazon községi jegyző készítette. Ebbe belefoglalta az egész 960 hrsz. ingatlant és az egészet átíratva Gorgyánra.

Ezután meghalt Csire Imréné, aki összes vagyonát férjére hagyta, Csire Imre még a tárgyalás előtt eladta ezen ingatlanból az ő részét egy Gajdos nevű egyénnek. Ezen szerződést is ugyanazon jegyző szerkesztette és nem vette észre, hogy az ingatlan éppen az ő hibája következtében nincs az eladó Csire Imre nevén. A Csire Imréné hagyatéki tárgyalásán (Pk. I. 19963/1917) nagynehezen lehetett a községi jegyző háromszoros hibáját reparálni.

b) a bagaméri 980. sz. betétben a 2053/107. hrsz. a. ingatlan a Balogh Sándor nevén állott, aki 1919. VII. 7-én meghalt Egyetlen örökös Balogh Dániel, aki az ingatlant a hagyatéki ügy rendezése előtt eladta Horkály József és felesége bagaméri lakosoknak. A szerződést 1922. VII. 26-án a bagaméri községi jegyző készítette, illeték kiszabás végett több, mint 2 év múlva — 1924. XI. 24-én mutatta be, minek következtében a feleket megbírságotlák. A szerződést készítő jegyző 1926. VII. 28-án a hagyatéki ügy rendezése előtt beadja a tulajdonjog bekebelezése iránti kérést, melyet a tkvi hatóság 13.403/1926. sz. végzésével elutasított. Az ügyet a hagyatéki eljárás rendjén sikerült rendezni.

c.) Magyar Benjamin és felesége Tóth Erzsébet megvették az alsójózsai 163. sz. betétbe felvett 648.649. hrsz. ingatlant 1926 évi április hóban Bogdán János és felesége Sivöltös Erzsébettől.

A szerződést a községi jegyző készítette. Magyar Benjaminsz. 1927. évi április 5-én meghalt, hagyatéki ügyében tárgyalás 1927. évi november 16-án volt, de az általa megvett ingatlan illetőség még akkor sem volt a nevében, a jegyző a szerződést nem adta be, dacára annak, hogy az 1927. szeptember 12-én tartott leltározáskor sürgetve is lett.

d.) a mikepércsi 462. sz. betétbe felvett 1641. hrsz. 1 hold 960□-öl területű föld és az 1042. hrsz. 15 □-öl területű csatorna a Korponai Sándor és felesége Fiák Margit tulajdona volt. Ezenkívül külön a Korponai Sándor tulajdona volt a mikepércsi 1522. sz. betétbe felvett 1643. hrsz. 394 □-öl területű ingatlan. 1926. évben Korponai Sándor és felesége az 1641. hrsz. ingatlanból 400 □-ölet eladtak Korponai Lajos és feleségének. A szerződést készítő jegyző — térkép és telekkönyv nélkül dolgozván — a Korponai Sándor külön tulajdonát képező 1643. hrsz. ingatlant íratva át a vásárlókra. Majd Fiák Margit halála után — de hagyatéki ügyének rendezése előtt — az ő örökösei és Korponai Sándor eladták az 1641. hrsz. ingatlannak azon részét, mely az előbb említett eladás után meg kellett maradjon, Hentes Bálintnak, — ekkor meg a jegyző megcsinálta a szerződést az egész 1641. hrsz. ingatlanra és a tulajdonjog bekebelezés iránti kérést be is adta és annak alapján ezen ingatlan a Korponai Sándor nevén álló felerészére vonatkozólag a tulajdonjog vevő javára bekebelezte. A Fiák Margit néven álló felerészre azonban — miután az ő hagyatéka még át adva nem volt — a kérvény elutasított. A Fiák Margit hagyatékát a kir. közjegyző rendezvén, az e rendezés folytán át fog íratni az örökösök nevére és ennek megtörténte után Hentes Bálint a Fiák Margit illetőségét is átíratja a jegyző által készített szerződés alapján a maga nevére, amikor is Korponai Sándornak az 1642. hrsz. 15 □-öl csatorna fog megmaradni, holott őket az 1641. hrsz. ingatlanból 400 □-öl illetné. E mellett pedig Korponai Sándor nevén sem azon ingatlan van, amelyet ő megvett (iratok a debreceni kir. jbiróság, mint tkvi hatóság iratárában 19.276/1926. és 19.668/1927. tkv. szám alatt).

e.) Nagyléta község főjegyzője a debreceni kir. járásbírósnál Pk. I. 31.924/1927. szám alatt fekvő iratok szerint Vida Józsefné Ármos Erzsébet bagaméri lakos részére ilyen szövegű végrendeletet készített:

1. a bagaméri községnél őrzött 690. szkat. birtokjvben 489,490.

hrsz. alatti beltelkes házamnak engem illető felerészének, valamint az udvaron és házban levő összes ingóságoknak hasznélvezetét hűséges férjemre Vida Józsefre engedményezem, illetve hagyományozom olyképen, hogy míg ő él, úgy a házat, mint a benne levő összes ingóságokat háborítatlanul használhatja, illetőleg az engem öröktulajdonul megillető $\frac{1}{2}$ rész beltelkes házat férjemre Vida Józsefre visszahagyom.

f) Szulák Elek nyirmartonfalvi lakos részére Dankó József jegyző 1928. évi április 13-án végrendeletet készített, melyben végrendelező minden vagyonát anyósának, özv. Piros Imréné szül. Jónizs Ágnesnek és ennek gyermekei: Piros Lajosnak, Piros Ferencnek és Piros Imrénének hagyta. A tanúk egyikéül alkalmazta a Jónizs Ágnes testvérét, Jónizs Lajost, tehát az 1876. évi XVI. t.-c. 9. §-a értelmében a végrendeletben kinevezett örökösök a juttatástól elesnek (Debreceni kir. járásbiróság Pk. 34.210/1928. A végrendelet érvénytelenítése iránt folyamatba tett perben a debreceni kir. törvényszék P 8204/1928/5. sz. ítéletével a végrendelet alperesekkel szemben érvénytelennek nyilvánította. Alperesek 10.800 P értékű vagyontól estek el és 460 P perköltségek megfizetésére ítéltettek. Az ítélet jogerős.

g) Turucz Péter vámospércsi lakos megvette a vámospércsi 1320. sz. betétben 1393/1. hrsz. ingatlant Kolozs Imréné sz. Berki Ágnestől. A szerződést Szabó Gábor vpércsi jegyző készítette 1927. évi május hó 9-én. Valószínűleg telekkönyv nélkül dolgozván — szerződés tárgyául az 1395. hrsz. ingatlan $\frac{9}{32}$ részét írta be. A vevő fél azt mondta a szerződést készítő jegyzőnek, hogy most nincs pénze illeték fizetésre, erre a jegyző átadta a szerződést a vevő félnek anélkül, hogy azt illeték kiszabásra bemutatta volna és anélkül, hogy figyelmeztette volna, a bemutatás elmulasztásának következményeire. A szerződést Turucz István 1928. évi július 5-én tartott tárgyaláson felmutatta. Hogy azután utólag a helyrajzi szám kiigazított-e és hogy a dátum megváltoztatott-e, arról a bejelentő közjegyzőnek nincs tudomása.

3. (Fehérgyarmat.)

a) a Kamarához bemutatott szerződés kötések eladó és vásárló jegyesek voltak, ezt a körülményt a szerződést készítő körjegyző elhallgatta, az ügyletet magánokiratba foglalta, holott az ügylet éppen a jegyességi viszonyra való tekintettel jött létre.

b) a matolcsi 495. és 1162. sz. betétekben felvett ingatlal-

nokra a körjegyző házastársak közötti jogügyletet tartalmazó okiratot készített, amelyre vonatkozó tulajdonjog bekebelezése iránti kérést a fehérgyarmati kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság 5395/1928. tkvi sz. iratok tanúsítása szerint elutasította. Az átruházó házastárs időközben elhalt és ennek következtében az életben maradt házastárs bizonyos ingatlanok tulajdonjogától elesik. Ezenkívül perek forrásává lett ezen okirat azért is, mert ugyanazon okiratban időközben az elhalt házastárs édesanyja is átruházta vejére ugyanazon ingatlanoknak nevében álló részeit s a tkvi hatóság abból indulva ki, hogyha az okirat érvénytelen, az abban foglalt jogügylet is érvénytelen és az egész ingatlanokra nézve elutasította a tulajdonjog bekebelezés iránti kérést.

4. (Hajduszoboszló).

a.) Kabán meghalt Bartha Kálmánné sz. Fischbein Anna Pk. 2223/1927. sz. hagyatéki ügyében az iratoknál fekvő végrendelet szerint örökhagyó a kiskorú örökbefogadott gyermekét az öröklésből kizárta, mert „velük szemben hálátlan volt.“

b.) Tóth Ambrusné sz. Szabó Róza kabai volt lakos Pk. 1692/1928. sz. iratoknál található végrendelete szerint összes vagyonát férjére hagyta, bár két kiskorú gyermeke maradt.

c.) Dede Gáspárné sz. Kovács Julianna Kabán 1926. évi május 20-án kelt magánokiratba foglalt adásvevési szerződés szerint vagyonának legnagyobb részét tartás és gondozás kikötése mellett eladta fiának, Dede Jánosnak, bár még két kiskorú örököse maradt. Eladó a szerződés kötése idejében teljesen vak volt. (Lásd 1886. évi VII. t.-c. 21. §-ának c.) pontját.)

d) Bartha Károly Kabán 1928. évi június 12-én kelt Kjö 204/1928. sz. alatt kihirdetett végrendeletében minden vagyonát feleségének hagyta, bár három törvényes gyermeke maradt utána.

5. (Jászapáti.)

a.) Gabrovits Kálmán jászapáti jegyző a jászapáti kir. közjegyző által 277/1928. Kjö szám alatt iktatott hagyatéki ügyben Miklós Pál örökhagyónál, ennek életében végrendeletet készített, azt megőrzés végett magával vitte a község házához és amikor a végrendelező elhalt — a végrendelet feltalálható nem volt.

b.) a jászapáti adóügyi jegyző a jászapáti 5438. sz. tkvi betétben A+1. sor 4597/2 hrsz. alatt felvett ingatlanra egy adásvevési szerződést készít, a vevők közt három kiskorú, még pedig az idősebb 16 éves, a legfiatalabb 12 éves. Ezen körülményt a

jegyző elhallgatja, a szerződést a kiskorúakkal aláírta és a telekkönyvi hatóság a tulajdonjogot bekebelezi. A vagyon nem kerülhetett így az árvaszék nyilvántartásába és a gyámhatóság felügyelete alól kivonatott.

e.) Jászladányon férj és feleség közt egy átruházási okiratot készítenek, melynek alapján a tulajdonjog be is kebelezetett. A szerződő felek házastársi viszonya sem az iratokból sem a telekkönyvből nem tűnik ki. A hiányt a 162|1921. ü. sz. alatt felvett közokirattal a kir. közjegyző pótolta.

6. (Kisvárdán.)

Mezőladány község jegyzője 1927. április hó 16-án kelt szerződést adott be a kisvárdai kir. járásbirósághoz, mint telekkönyvi hatósághoz 4960|1927. iktató szám alatt. E szerződést Pongrácz János ajándékozó soha nem látta, alá nem írta, nem is kézjegyezte, előtte felolvasva nem lett, mint azt a szerződéshez fűzött és 1927. évi július 12. napján kelt jegyzőkönyvben négy tanú igazolja. A szerződés házastársak közti jogügyletet és halálesetre szóló intézkedést is tartalmaz. A törvényben előírt forma azonban betartva nincs. Legnagyobb szűgyen az, hogy a jogilag nem létező ajándékozási szerződés alapján a tkvi hatóság a tulajdonjogot mégis bekebelezte.

7. (Kunszentmárton.)

a.) a csépmi jegyző egy 17 éves fiúgyermeket, Csernus Lászlót (László fia), mint nagykorút tüntetett fel az adásvevési szerződésben vevőképp és a tulajdonjog bekebelezés így is vétetett át a telekkönyvben. Ez természetesen érvénytelen bejegyzés. A kiskorú édesapja, aki szintén Csernus László (a László fia) volt, elhalván — az örökösök éppen ezen darab földet adták oda özvegyi hasznélvezeti joga kiegyenlítéséül a második feleségnek, a mostoha anyának. Természetesen a hagyatéki iratokból kitűnik, hogy ezen örökös még kiskorú, de 18-ik életévét már betöltötte. Az eljáró kir. közjegyző aképp tudta rendezni az ügyet, hogy a legközelebbi rokonok az életben levő elvált feleség (a kiskorúak édesanyja) meghallgatása után a kiskorút nagykorúsíttatta. Az örökösök elismerték, hogy örökhagyó azon ingatlant hasonnevű kiskorú fia részére vásárolta. Az árvaszék utólagos jóváhagyásával így sikerült az eredeti érvénytelenséget megszüntetni. Az ügy száma Kjö 23|1929.

8. (Nyirbátor.)

a néh. Lukács Mihály piricsei volt lakos végrendelete készítése alkalmával Kürthy János jegyző nem vette fel a végrendeletbe a feleségre vonatkozó intézkedést azon indokolással, hogy ő férj és feleség közti jogügyletek felvételére jogosítva nincs.

9. (Törökszentmiklós.)

a.) ifj. G. J. jegyző egy 4720 pengős szerződésnél az egyik tulajdonos társat és eladót Vass Klárát kihagyta.

b) ugyanezen jegyző a törökszentmiklói 7881 sz. betétbe felvett ingatlanra vonatkozóan kötött adásvevési szerződésbe egyidejűleg házastársak közötti ügyletet is befoglalt.

10. (Debrecen, dr. Tóth Endre.)

a.) néh. Reiner Józsefné sz. Tepper Rozália 229|1929. kjö sz. hagyatéki ügyében Katona Pál egyeki jegyző 1929. május 3-án meghatalmazást készít, amelyben Pataki Pálné sz. Reiner Margit képviselével férjét Pataki Pált bizza meg.

A közgyűlésen *Kovách Elek dr.* nyiregyházi kir. közjegyző az alábbi — a közgyűlés által egyhangúan elfogadott — indítványt terjesztette elő:

Az életképes jogintézmények mint élő organizmusok állandóan fejlődnek és alkalmazkodnak a jogi élet változásaihoz, a jogkereső közönség részéről jelentkező szükségletekhez, ami kifejezésre jut a jogintézmények szerveiben és ezeknek ahhoz való viszonyában is. A magyar közjegyzőség is fejlődött a szervezésétől eltelt 54 év alatt és ha ez a fejlődés nem is haladt mindég az intézmény természetének megfelelő vonalon, azért a benne levő erő érvényesült és a bénító akadályok ellenére is jogéletünknek élő és nélkülözhetetlen szerve lett.

Mindannyian tudjuk, hogy a fejlődésnek fogyatékosága és a közjegyzői intézmény munkakörének a közhitelességi területen kívül előállott bővülése nem az intézmény belső erejének hiánya, sőt inkább bizonyosága annak, hogy a kedvezőtlen körülmények ellenére vált jogéletünk szilárd tényezőjévé, amelyet megfelelő szervezeti és munkaköri reformmal az igazságügyi kormány a jogkereső közönség és a jogszolgáltatás érdekében kifejleszthet.

Szegedi vándorgyűlésünk és az ezt közvetlenül követő igazságügyminiszteri ankét egyrészt a közjegyzői karnak újból megnyilvánult kívánságát fejezte ki az intézmény halaszthatatlan reformjáért, másrészt biztató és reménykeltő kormányzati felismerése

a régóta várt cselekvés szükségességének. Azt hiszem, hogy intézményünk fejlesztésének lehetőségével az igen t. Közgyűlés szívesen foglalkozik és erre alkalmat kívánva szolgáltatni, a következő tiszteletteljes indítványt terjesztem elő:

„Mondja ki közgyűlésünk, hogy az *okirati kényszer kiterjesztését és az örökösödési eljárásnak a közjegyzők önálló hatáskörébe utalását* kívánja, mint általános érdekű igazságszolgáltatási reformot és a közjegyzői intézmény egységes fejlődésének biztosítása céljából szükségesnek tartja, hogy a közjegyzői gyakorlat törvényben *megállapítandó előfeltétele legyen a közjegyzői kinevezésnek.*

A perenkívüli jogszolgáltatás *egyéb részének közjegyzői hatáskörbe vétele nem kívánatos*, mert ez ellentétesnek látszik a közjegyzői intézménnyel.“

Az indítványozó indítványát a következőképpen indokolta meg:

A perenkívüli jogszolgáltatás kiépítésének legkönnyebb és legegyszerűbben megvalósítható része az örökösödési eljárásnak a közjegyzők önálló hatáskörébe utalása, akik a bíróság közreműködése nélkül és ennek teljes tehermentesítésével fogják elintézni a hagyatéki ügyeket a *peressé váltak kivételével*. Ennek a reformnak akadálya nincsen, minthogy a magánjogi törvény tervezetében is főtartott *ipso jure* öröklés alapján a hagyatéki ügyek körében szükséges teendők közjegyzői tanúsítás alakjában nehézség nélkül elvégezhetők.

Az örökösödési eljárás novellája alkalmából igen tiszteletreméltó helyről ennek azt vetették ellen, hogy a közjegyzői tanúsítás nem terjedhet ki jogok és kötelezettségek tanúsítására, minthogy a közjegyző csak tényeket tanúsíthat, ami az érvényben levő közjegyzői rendtartás szerint teljesen igaz. Ámde semmi akadálya sincsen az örökösödési eljárás megfelelő módosításának és ennek a *sui generis örökösödési eljárásbeli közjegyzői tanúsítás megte-remtésének*. Csak az a kérdés vethető fel: *közérdekű megjavítása* volna ez az örökösödési eljárásnak, gyorsabbá tenné és tehermentesítené a bíróságokat, továbbá alkalmasak a közjegyzői intézmény és a közjegyzők az önálló működésre?

A felügyeleti hatóság megállapítása szerint az örökösödési eljárás módosítása, a — kezdetnek immár leküzdött nehézségei után — gyorsabba tette az örökösödési eljárást és a közjegyzők megfelelően végzik eljárásbeli teendőiket. Ha ez valóság, akkor már

semmi sem akadályozhatja a reform teljességét: az örökösödési eljárásnak a közjegyzők önálló hatáskörébe utalását, minthogy csak ez az újabb reform fogja megvalósítani azt a várákozást, amelyet a novellához fűztek.

Azt lehet mondani, hogy ez a reform a közjegyzőknek csak jogintézményi érdeke, minthogy teendők az új munkakörben megsokasodnak, felelősségük sokkal szétágazóbb, hiszen a végzések jogerejének nyilvántartása, az adóhivatalokkal való közvetlen kapcsolat, kiutalásoknak és vagyoni felelősséggel járó egyéb intézkedéseknek, jelenleg a bíróságoknál levő terhe a közjegyzőkre szállna át. Ebből megérthető sok közjegyző részéről megnyilvánult az a vélemény, hogy közjegyzői szempontból nem kívánatos az örökösödési eljárás előadott reformja a belőle folyó nagymérvű megterhelés miatt.

Bizonyos, hogy ez a megterhelés szükségszerű következése ennek a reformnak, de ezzel járna a közjegyző önálló hatásköre is és az ebből folyó szervezeti emelkedés meghaladná terhünk súlyát, amelyet szívesen elvállalhatunk intézményünknek és a perenkívüli jogszolgáltatásnak kifejlesztése érdekében.

Tisztelt Közgyűlés, ezután áttérek indítványom további részére: az okirati kényszer kiterjesztésére, amivel azután összefügg az indítvány utolsó részében lévő negatívum!

Az okirati kényszert és annak kiterjesztését ehelyütt bővebben tárgyalni nem szükséges, minthogy az Igazságügyminiszteriumban fekvő törvény tervezettel Kamaránk részletesen foglalkozott és a Miniszter Urhoz intézett felterjesztésében erre vonatkozó kívánságait előadta. Kamaránk ugyanakkor kifejtette azt is, hogy az okirati kényszerről meghozandó törvény eredményét paralizálni fogja az okiratolás terén fenálló törvényes és törvénytelen anomáliája a községi jegyzők és zugírázók működésének. Az utóbbiról az okirati kényszerről szóló törvényben intézkedni nem kell, miután büntető jogi megtorlás alá esik, de annál inkább sürgős a községi jegyzők okiratolásának megszüntetése, vagy a legszűkebb térre szorítása a mindnyájunk előtt teljesen ösmert helyzet alapján. Megállapíthatjuk, hogy az igazságszolgáltatás bajai kiküszöbölésére vezető egyik legfontosabb lépés az lesz, amikor elérjük a községi jegyzők magánmunkálatai megszüntetését és jogéletünk el fogja veszíteni azt a különös érdekelttségét, hogy a végrehajtó hatalom első, de igen fontos lépésőjén működők díjazás ellenében, törvényes felhatalmazással

szerkesztik a pereket sűrűn szülő irásokat. Mindenesetre jogéletünk nagy vívmánya lehetne, ha az okirati kényszer kiterjesztése során korlátozni lehetne a felelőtlen okiratkészítést és telekkönyvi kérvényezést, mert csak ezen ez uton remélhető a per forrásainak apadása.

Az okiratolás terén remélhető fejlődés mellett a t. Közgyűlés előtt szóvá kell tenni tekintélyes bírósági helyekről ajánlott azt a módozatát a perenkívüli eljárás reformjának, hogy a bíróság munkájának csökkentése céljából ezen munkakör jórészt a közjegyzők hatáskörébe bocsássák. Ezen ötlettel szemben mi közjegyzők abban teljesen egyetértünk, miszerint a végrehajtási eljárás, váltófizetési meghagyás közjegyzői munkakör nem lehet, de olyan közjegyzői vélemény is van — és ez a juniusi miniszteri ankéten is kifejezésre jutott — mely a csődbiztosi teendőknek és a kényszerjegyzési eljárásbeli egyeztetéseknek közjegyzői hatáskörbe helyezését kívánatosnak tartja.

Nekem az a véleményem, hogy a kir. közjegyző nem végezheti jól azokat a perenkívüli teendőket, amelyek gyorsan elintézendő, tömeges munkából állanak, minthogy a sokféle ágazó és elsősorban a hitelesség terén érvényesülő közjegyzői működést nem szabad lekötni az előbb megjelölt tömegmunkára. A végrehajtási ügyek, a váltófizetési meghagyások elintézése jogi tudást, bírói judiciumot és nagy gyakorlatot követel, de egyuttal az előadó egész munkásságát igénybe veszi, minél fogva lehetetlennek tetszik nekem, hogy a kir. közjegyző ezen a területen eredménnyel munkálkodjék az említett akadályok miatt, amelyekhez járul a jurisdictio hiánya is.

Meg kell jegyezni azt is, hogy a közjegyzői munkakör fejlesztése nem ölthet túlzott méretet azért sem, mert az örökösödési eljárásnak teljesen önálló hatáskörben elvégzése, az okiratolásban remélt fejlődés éppen elég munkát nyújtanak, amihez járul az a végtelenül sajnálatos szervezeti hiányosság, mely intézményünk strukturáját bizonytalanná teszi. Ezzel kívánok foglalkozni a még előadandókban, t. i. azzal, hogy a közjegyzői gyakorlat mellőzhetetlen minősítés kelléke legyen a közjegyzővé való kinevezésnek.

Ennek a nagyfontosságú ügynek tárgyalását mellőzhetetlennek és szükségesnek tartom, abból a célból is, hogy felszinen tartsuk az eredmény bekövetkezéséig, tehát az 1874. évi XXXV. t. cz. minősítési rendelkezésének helyreállításáig.

Nem vitás, hogy elméleti és általános gyakorlati tekintetből az 1886. VII. t. c.-ben megállapított kvalifikáció a legmagasabb és az egységes bírói ügyvédi oklevél megszerzése után újabb és akármilyen szakvizsgának követelése kizártnak látszik. Ebből következik az is, hogy nálunk alkalmazhatatlan a francia Notaire kiképzés rendszere, mely tulajdonképpen elméleti jogi képzettség nélkül az École de Notariat és négy éves, vagy hatéves közjegyzői gyakorlaton, magasabb jogi képzettség esetében négy évi közjegyzői gyakorlaton és a közjegyzői Kamara előtt tett gyakorlati vizsgán alapul.

Az előbb előadottak szolgáltak alaptörvényünk megváltoztatásának legfőbb indokául és az elméletileg helyesen megkonstruált, de az intézmény szempontjából teljesen hibás reform megszüntette a közjegyzői gyakorlatnak általános minősítő jellegét, mely csak a közjegyző helyetteseknek maradt fenn, egyébként pedig nem kívántatik meg azok részéről, akik az egységes bírói ügyvédi oklevél birtokában jogéletünk valamely más mezején működnek, tehát közjegyzői gyakorlat nélkül és *korra való tekintet* nélkül ez oklevél birtokában, közjegyzőnek kinevezhetők.

Ezzel elértem indokolásom azon részéhez, amellyel bizonyítom, hogy a fennálló törvényes közjegyzői kvalifikációból hiányzó közjegyzői gyakorlat megbontja a közjegyzői intézmény egységes fejlődését, bizonytalanná teszi a közjegyzői pályát választók elhelyezkedését és mindenek fölött lehetetlenné válik a közjegyzői intézmény ama kívánatos szerkezete, mely a közjegyzői testületi szellem, gondolkodás, az egységes ügyvitel teljes kifejlődésével az intézmény fejlesztésének nagyszerű alapja lehetne.

A legtávolabbi személyes vonatkozás nélkül megállapíthatjuk, hogy a megjelölt egységes kifejlődést a fennálló kvalifikáció megakadályozza különösen azzal, hogy előre haladott kor terhével, idegen jogterületről kinevezett közjegyzők csak ritka esetben fogják új munkakörükben a közjegyzői gondolkodás szükséges kellékeit egyéniségükbe olvasztani.

Az előadottakból azt következtetem tehát, hogy a magyar közjegyzőség csak abban az esetben nyerheti el szervezeti állandóságát, ha a közjegyzői gyakorlatot a közjegyzővé kinevezés törvényes előfeltételévé teszi, amelynek hiányában közjegyzővé senkit sem lehet kinevezni.

Mindannyian ösmerjük az ezzel szemben álló ellenvetéseket,

hogy a nálunk fennálló törvényes minősítés általános képesítése a közjegyzőségre is kiterjed, tehát aki más jogi működésben gyakorlatot szerzett, azt nem lehet elzárni a közjegyzővé kinevezetéstől, amelynek teendőit könnyen elsajátíthatja.

A testületi szellem és közjegyzői gondolkodás elsajátításának hangoztatása nem komoly argumentum, mert aki élethivatása alapján bármilyen testület tagja, az foglalkozása szellemének, szabályainak hatása alatt egész bizonyosan mindenben azonossá válik az intézmény egyéb tagjaival, a közjegyzői kar nem lehet zárt testület, amely elzárt más jogi pályán működők előtt.

Ezek ellenére mégis állítom, hogy ameddig a valóságos közjegyzői gyakorlat a közjegyzői kinevezés törvényes feltételül helyre nem állítatott, addig a homogenitás hiánya lehetetlenné teszi intézményünk szellemi egyensúlyozottságának teljes kifejlődését abból az egyszerű okból, mert az előre haladott korban kinevezett közjegyzők, már megszokott életfelfogásukkal és idegenül a közjegyzői jogalkalmazástól, arra — ritka kivétellel — alkalmatlanok, amivel összefügg az is, hogy az egységes közjegyzői összetételt nélkülöző intézmény jelentékenyen kisebb mértékben alkalmas az intézményileg és egyénileg megterhelést jelenthető perenkívüli teendők átvételére.

Előterjesztésem befejezéséül — bár némi tartózkodással — megemlítem az indítványozott kvalifikációbeli reformnak azt az eredményét, hogy a megüresedő közjegyzői állások körül minden esetben megújuló konkurzus alig elviselhető jelenségeivel egészséges folyamattá változnék és az igazságügyi kormányzat részére nem támadnának gyakran csak nehezen és sokszor méltánytalanul megoldható helyzetek.

A kamarai választások megejtése után az elnök a közgyűlés berekesztette.

* * *

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara közgyűlésén Pottyondy Béla dr. elnöki megnyitójában az egyes jogügyletek kötelező írásba foglalásáról szóló javaslattal foglalkozott.

A titkári jelentés többek közt a következőket mondja:

Küzdelmes elmúlt évünk egyik kimagasló eredménye azon tudat, hogy az örökösödési eljárás módosításáról szóló, reánk igen nagy terhet hárító, existenciánkat érintő 1927. évi IV. törvénycikkkel

reánk rótt feladatnak kifogástalan munkával nemcsak megfeleltünk, hanem magát a törvényt — ennek gyors és a jogkeresők igényeinek kifogástalan kiszolgálásával — a gyakorlati élethez máris hozzásimfítottuk.

Bár az örökösödési novella által reánk hárított nagy munkatöbbletért és vissza nem térülő kiadásainkért anyagi kárpótlást nem kapunk, büszkén mutathatunk arra, hogy a közjegyzői kar hivatásának magaslatán állva, már eddig is kifogástalanul oldotta meg ezen törvénnyel reá bízott feladatot és jogot formálhat arra, hogy az örökösödési eljárás terén kizárólagos, minden bíróságtól független hatáskörrel eljárhasson.

A karunkat általános szempontból érdeklőleg legkiemelkedőbb eseménynek tartjuk, hogy az igazságügyi kormányzat korszakalkotó munkáját képező „Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének tervezete“ legislatív tárgyalás alá került.

Ezen több évtizedre terjedő és szerves egészet alkotó munkálatok eredményeként jelentkező művet, mint a magyar magánjog egységes szabályozása, a nemzeti jognak kodifikálása és törvénybe iktatása után áhító köztudat alkotását büszkeséggel üdvözljük már azért is, mert ennek megteremtése körül karunk is tevékenyen kivette a részét.

Ugyancsak tárgyalás alá kerül talán a küszöbön álló ülés-szakban a kir. közjegyzők és kir. közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetéről szóló törvényjavaslat is.

Szinte szárnyakat szeretnénk adni ennek mielőbb való törvénybe iktatására, mert szomorúsággal tölt el bennünket az a tudat, hogy amíg a társadalom majdnem minden rétege ma már ily intézménnyel rendelkezik, nekünk továbbra is el kell nézni, hogy az elaggott, munkaképtelen kartársainknak tovább kell működniök, mert működésük megszüntetése megélhetésüktől fosztaná meg őket és ölbetett kezekkel kell látnunk, hogy az elhalt közjegyzők és közjegyzőjelöltek hátramaradottjai nyomorba jutnak vagy mások alamizsnájára rászorulnak.

Aggodalommal vesszük, hogy még most is az igazságügy-miniszterium törvényelőkészítő osztályában fekszik az okirati kényszerről szóló javaslat folyton változó embrionális vázlata.

Nem felejtjük el azon ígéretet, hogy a bíróságok tehermentesítése érdekében készült új örökösödési eljárással reánk hárított kezelési munkatöbblet, személyi és dologi kiadásokért kárpótolni

fognak bennünket az okirati kényszerről szóló javaslatba felveendő rendelkezések, melyek kereseti lehetőségeink javulását lesznek hivatva eredményezni.

Az elmúlt évek keserű tapasztalatai nagyon érzékenyen érintettek bennünket, utóbb is a javaslatban a közjegyzői kényszer alá tervezett és taxative felsorolt esetek onnan minden indokolás nélkül töröltettek, és a javaslat mikénti elintézése tekintetében a bizonytalanság egyre nő.

Az irodavizsgálatok során megállapítást nyert, hogy a kamara területén működő kir. közjegyzők az 1927 évi IV. törvénycikkkel reájuk rótt feladatnak pontosan és gyorsan megfeleltek, mégis, hogy a hagyatéki ügyeknek végleges befejezése sok helyütt késik, ennek okát abban látjuk, hogy az egyes királyi adóhivatalok késnek a hagyatéki ügyekben az illetékkiszabásokkal, ami nemcsak káros a hagyatékban érdekeltre, de káros az államháztartásra és úgy véljük, hogy e tekintetben indokolt volna a pénzügyi kormányzat beavatkozása.

Kamaránk örömmel üdvözlí a pécsi társ kamarát folyó évi közgyűlésében hozott határozata alapján a nagyméltóságú m. kir. igazságügyminiszteriumhoz felterjesztett memoranduma alkalmából, amelyben azt a kérelmet terjeszti elő, hogy a küszöbön álló jogi reformmunkálatokban a közjegyzői kar is résztvehessen. Kamaránk szívesen csatlakozik ezen felterjesztéshez, mert mi is karunk érdekeit szolgáljuk, mi is karunk existenciájának nélkülözhetetlen előfeltételeit akarjuk megteremteni és biztosítani. Minthogy intézményünk megszervezése óta alig bővült, hatáskörünknek törvénnyel való precizizálását és főleg tágítását óhajtjuk és felelősségteljes, le nem becsülhető munkásságunk gyümölcsét élvezni, vagyis jobban mondva szigorú kötelességtudással teljesített munkánkat kellőleg megértéssel akarjuk látni, mert minden öndicsekvés nélkül úgy véljük, hogy karunk hivatásának magaslatán áll és fél századon túl a magyar igazságügy egyik megbízható szervének bizonyult. Senki sem veheti tőlünk rossz néven, ha bajaink és sérelmeink feltárásával azért küzdünk és olyan törvényes garantiákat kérünk, amelyek biztosítják karunkat aziránt, hogy illetéktelen elemek hatáskörünkbe be ne avatkozhatnak, és a jogkereső közönséget tőlünk el ne vonhassák, amit sajnos, különösen a falu népének ellenünk való hangolásával gyakran tapasztalhatunk.

Az ügyforgalmi kimutatás számadatai nem javulást, hanem

stagnálást jelentenek és újból nyomatékosan indokoltá teszik nemcsak a közjegyzői hatáskör kiterjesztésére irányuló mozgalmunk szükségességét és jogosságát, hanem a múltban tapasztalt állás-szaporítások elleni küzdelmünket is.

Nékünk tehát tovább és mindaddig küzdenünk kell, míg az új örökösödési eljárással kapcsolatosan ígért kárpótlásunk valóra váltva nem lesz, az új állások megszervezése körül pedig az eddig követett út elhagyásával új állások kivételesen és csak akkor és ott szerveztetnek ahol a közjegyzőknek ügyforgalma az országos átlagot jóval meghaladja és a közjegyzői kamarák, mint a helyi viszonyok alapos ismerői a létszám szaporítását javasolják.

A közgyűlés ezután a kamarai választásokat ejtette meg.

Közlemények.

Kitüntetés. Magyarország kormányzója *Szécsi Ferenc dr.* pesterzsébeti kir. közjegyzőt, a Magyarországi kir. Közjegyzők Országos Egyesületének alelnökét a magyar királyi kormányfőtanácsosi címmel tüntette ki.*

Érdemes kartársunk, ki nem rég ért el közjegyzői működése huszonöt esztendő jubileumához, közjegyzői működésével, az intézmény érdekében teljesített odaadó s értékes munkálkodásával, irodalmi működésével általános tiszteletet vívott ki magának. Általános volt tehát a kitüntetés fölött érzett öröm s meglegedés.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter *Kovács Géza dr.* abaujszántói gyakorló ügyvédet Kiskunhalasra kir. közjegyzővé kinevezte. Meg kell állapítanunk, hogy karon kívül állók ismétlődő kinevezése bizonyos idegességet váltott ki a Karban. Mint minden egyes alkalommal, most is felhívjuk a figyelmet a kinevezésre elsősorban

* Kérjük a kartársakat, hogy a személyi változásokat, kitüntetések az előző számunkban közölt névsorban, (melyet úgy szedettünk, hogy erre hely legyen) esetenként keresztülvezetni szíveskedjenek. (A névsort ugyanis nem áll módunkban sűrűn közölni.)

Itt említjük meg, hogy a névsorban tévedés folytán *dr. Miskolczy Pál* berettyóújfalusi kir. közjegyző neve mellett a m. kir. kormányfőtanácsosi cím feltüntetése elmaradt. Kérjük ennek kiegészítő feltüntetését.

hivatott, érdemes régi helyettesekre, akiken ily kinevezések folytán nagy sérelem esik.

A közigazgatás hitelesít. Több ízben tettük jogos panasz tárgyává, hogy a községi jegyzők nemcsak a magánmunkálatok terén végeznek pusztító hadjáratot a jogbiztonság ellen, hanem aláírás és másolat hitelesítésekkel minden törvényes jogalap és sajnos minden megtorló következmény nélkül közjegyzői illetve bírói hatáskört arrogálnak maguknak. Ezzel kapcsolatosan egy olyan esetről kell megemlékeznünk, amelyet nem községi jegyzők, hanem egy városi közigazgatási tisztviselő követett el és pedig a birtokunkban levő eredeti okirat tanúsága szerint a következő szövegű meghatalmazás szintén itt következő hitelesítésével: „Meghatalmazás. Alólirott meghatalmazom testvéremet Bracsok István turkevei lakost, hogy szüleim néhai Bracsok Pál és neje turkevei lakosok hagyatéki tárgyalásán engem teljes jogkörrel képviseljen, a nevemben eljárjon. Békéscsaba 1929. december hó 17-én. vitéz Kemény Mihályné sk. Elöttünk: Ulain Pál sk. Hidi Kálmán sk. Alólirott hitelesen igazolom, hogy az általam személyesen ismert vitéz Kemény Mihályné szül. Bracsok Teréz nagyszénási lakos, ki jelenleg Békéscsabán tartózkodik, fenti meghatalmazást előttem saját kezüleg írta alá. Békéscsabán, 1929. december hó 17-én. dr. Lurder fog. sk. h. polgármester mb. Békés vármegye, Békéscsaba megyei város 1918. pecsét.“ Ha a községi jegyzők részéről valamelyes jóhiszemű tudatlansággal lehet is menteni az idegen hatásköri területeken való törvénytelen kalandozást, egy a polgármester megbízásából eljáró városi tisztviselőről e kérdésben a jóhiszeműséget feltételezni nem lehet s ezt a „hitelesítési“ eljárását olyan tudatos hatáskörtúllépésnek kell minősítenünk, amely a legszigorúbb megtorlást méltán igényli. Az eset súlyosabb minősítése szempontjából fontossággal birna annak megállapítása, hogy az illető tisztviselő ténykedéséért számított-e fel díjat, vagy pedig csupán önzetlenül nyújtott értéktelen jogsegélyt.

Okirati kényszer a törvényben és a gyakorlatban. Az 1886. évi VII. t.-c. 22. §-a minden kétséget kizáróan és félreemagyarázhatatlanul rendel, hogy a házaselek vagyoni viszonyait szabályozó szerződéshez a jogügylet érvényességi kellekeként közjegyzői okirat szükséges hozzáfűzvé, hogy e tárgyban a magán okirat (annál kevésbé a szóbeli megállapodás) bizonyító erővel a felek egymás között való viszonylatában sem bir. Szintén két-

ségtelen, hogy a közszerzeményi vagyon megosztása tipikus esete a házastársak vagyoni viszonyait szabályozó jogügyleteknek. Mindezek ellenére a kir. Kuria C. VI. 9198/1927. számú 1929. október 16-án kelt ítéletében azt mondta ki, hogy a szerzett vagyon megosztása esetében az e tárgyban létesült jogügyleti megállapodás közjegyzői okiratba foglalása nem érvényességi kellek. Sajnálattal kell megemlékeznünk erről a legfelsőbb bírói határozatról, amely az eddigi törvényes rendelkezések szükre szabott keretében sem ismeri el a közjegyzői okirat érvényességi kellekként kizáróan bizonyító erejét. A közokirati kényszer eseteinek tervbe vett kismérvű kiterjesztése vajmi csekély jelentőségű lesz a közjegyzőkre nézve, ha már az eddigi közokirati kényszer esetek sem részesülnek, amint a fentiekben ismertetett határozat sajnálatosan dokumentálja, bírói elismerésben.

Módosítás az okirati kényszerről szóló törvényjavaslat-hoz. Az okirati kényszerről szóló törvényjavaslat az általa kívánt célt, — t. i. a „forgalom biztonságát, az anyagi jogviták és pereskedések elkerülését, a szerződő felek érdekeinek hathatósabb védelmét“ — kétféle intézkedéssel igyekszik előmozdítani.

1.) Az általános okirati kényszernek újabb jogügyletekre való kiterjesztésével és

2.) az ügyvédi vagy közjegyzői ellenjegyzésnek, mint érvényességi kelleknek bizonyos okiratokra való előírásával.

Nem érezvén magam hivatottnak a javaslat felett általában bírálatot mondani, ennek csak a 2-ik — hivatásomba vágó — részére térek ki; erre is csak a gyakorlati jogásznak a mindennapi életet néző szempontjából.

A javaslat indokolása szerint az ügyvédi vagy közjegyzői ellenjegyzést, az u. n. „közbenső okirati formát“ az kívánja meg, hogy „sok pereskedést el lehetne kerülni, ha a felek a bonyolultabb és súlyosabb következményekkel járó szerződéseket joghoz értő emberek felvilágosítása alapján készítenék.“

Ha ehhez az indokláshoz hozzávesszük a 9. §. 1. 7. és 8. pontjához fűzött indokkolást, mely szerint „hasonló szerződéseket egyszerű, öreg, jogtudatlan falusi emberek szoktak kötni és ezért indokoltnak mutatkozik az említett, bonyolult vagy súlyos kihatású jogügyleteknek jogban jártas személyek által való készítése“, úgy kétségtelen a törvényhozónak azon — tegyük hozzá helyes — intenciója, hogy a bonyolult súlyosabb következmé-

nyekkel járó, alaposabb megfontolást és szabatos akarati kijelentéseket igénylő szerződéseket kívánja szigorúbb okirati kényszer alá vonni.

Abból pedig, hogy a javaslat éppen azokra a jogügyletekre célozza az új formát, amelyeket rendszerint befolyás alatt álló családtagok, szülők és gyermekek, nagyszülők és unokák kötnek, — joggal következtethetünk a törvényhozónak azon további — nagyon helyes — szándékára, hogy az egyébként is teljes jogi tudást igénylő családi vagyonátruházási szerződéseket is „jogban jártas személyek“ ellenőrzése alá akarta helyezni.

Önként is értetődő a törvényhozó ezen célja, hiszen éppen ezeknél a családtagok közti szerződéseknél van meg a szigorúbb okirati formának minden indoka: az előhaladott kor, befolyás vagy subjektív érzések által korlátozott akaratelhatározás, alaposabb megfontolás hiánya, szabatos akarati kijelentéseket gátló tudatlanság, tévedés, vagy megtévesztés az eredmény tekintetében, sokszor kényszer, de majd minden egyes esetben bonyolult és súlyos következményekkel járó szerződés.

Ha nem következtethetnők ezt már a javaslat 9. §-ának 1., 7. és 8. pontjához fűzött indokolásból is, a törvényhozó tudása és lelkiismeretessége iránti bizalmunkból is következnek azon meggyőződésünk, hogy éppen ezen okoknál fogva a javaslat az ily családi vagyonátruházások érvényét is ügyvédi vagy közjegyzői ellenjegyzéshez kívánta kötni.

Már most nézzük, eléri-e és mennyiben a javaslat a törvényhozó által óhajtott — ismételjük — teljesen helyes célt?

A mostani szöveg szerint a törvény 9. §-ának 1., 7., 8. és 9. pontjaiban körülírt okiratok, tehát a teljes vagyonátruházások, kikötményes szerződések és közösségmegszüntetések volnának a szigorúbb formához, ügyvédi, vagy közjegyzői ellenjegyzéshez kötve. Ezek volnának az u. n. „közbenső forma“ a közokiratok és magánokiratok között.

ad. 9. §. 1. pont. A 9. §. 1. pontja és 10. §. szerint ilyen szigorúbb alakiségű okirat kell „meglévő vagyonnak, mint egésznek, vagy hányadrészenek átruházásához.“

Nem szólva arról, hogy ez a szakasz temérdek perre adna alkalmat már azzal is, hogy nem határozza meg mit ért „vagyon“, mit annak „egészben vagy hányadrészekben való átruházása“ alatt

— a mostani szövegezés szerint szigorúbb okirati kényszer alá esnék bármily csekély értékű ingatlanok, vagy ingóságok egészben vagy hányadrészekben való átruházása, ha az ingatlan vagy ingó az átruházó összes vagyonát képezte.

Közjegyzői vagy ügyvédi eltenjegyzést kívánna egy értéktelen viskónak a szülő részéről való elajándékozása, de nem esnék ilyen kényszer alá oly szerződés, mellyel a telkes gazda 80 hold földjéből 70 holdat telekkönyvi jószágtestek szerint vagy darabonként feloszt gyermekei között, vagy akár valaki négy uradalma közül hármát átruház?!

Ügyvédi vagy közjegyzői ellenjegyzést kívánna egy szoba butornak, vagy egy állatnak elajándékozása is, ha az illetőnek más vagyona nem volt, de e nélkül lehetne milliókat érő gazdasági felszerelést vagy egyéb ingókat elosztogatni, ha az átadónak még valami vagyona marad, — itt sem lévén szó „meglévő vagyonnak egészben vagy hányadrészen való átruházásáról.“

A törvényhozó ezt az eredményt nem akarhatta!

S ha valaki azt vetné ellen, hogy az általam említett esetekben is szigorúbb forma szükséges, mert hiszen 70 hold föld hányadrésze a 80-nak, a három uradalom a négynek, — akkor joggal érvelek azzal, hogy ezen felfogás szerint viszont — miután minden ingó vagy ingatlan külön-külön is vagyon és része (bár csak értékben kifejezve hányadrésze) az egész vagyonnak — minden ingó és ingatlan átruházáshoz közjegyzői vagy ügyvédi ellenjegyzés kellene.

Ezt azonban még kevésbé akarhatta a törvényhozó.

Kétségtelen tehát, hogy teljesen hibás ezen — az egész javaslatban pedig legfontosabb — pont.

Hibás már azért is, mert bármilyen jogi felfogás mellett is tág teret adna a törvény kijátszására és gyarapítaná az eddig is szép arányban szereplő álügyleteket. Nem kellene más, mint a vagyonnak egészben vagy hányadrészekben való átruházása helyett annak egy részét megtartani, vagy azt vagyontárgyanként meghatározva átruházni.

ad.: 7. 8. pont. Ügyvédi vagy közjegyzői ellenjegyzés kell a javaslat szerint az u. n. kikötményes ügyletekhez.

Nagyon helyesen, mert hiszen ezek is rendszeren családtagok, még pedig befolyás alatt álló, igen sokszor kényszerhelyzetben lévő és rendszerint akaratgyenge, hiszékeny öreg emberek által

kötetnek és majdnem mindig megbánással, — tehát perrel végződnek.

Ámde a javaslat 1. §-ának 2. pontja szerint, — mely pont különben is az egész törvényt illuzóriussá teszi, — az utólagos teljesítés elfogadásával elkerülhetővé válik nemcsak a szigorúbb, hanem általában az okirati forma is.

Már pedig az utólagos teljesítés sehol se oly könnyű, mint itt, ahol a kikötmény ellenértékét képező pénzt, értéket, gazdasági felszerelést majdnem mindig tényleg át is adja, vagy legalább átadhatja a kikötményes, — és a szolgáltató fél is megkezdheti a szerződés teljesítését.

Közjegyzői vagy ügyvédi ellenjegyzés alá tehát a 7. és 8. pontokban körülírt ügyletek sem fognak kerülni.

ad: 9. pont. De nem fog ide kerülni a közösségmegszüntési szerződések nagy része sem, mert a jövőben az eddigi kezek már az eredeti szerződésekben gondoskodni fognak arról, hogy erre ne legyen szükség.

A szülő vagy nagyszülő egyszerűen nem osztatlan állapotban fogja vagyonát átadni, hanem maga csinál „osztályt“, könnyen megkerülvén így nemcsak a törvény 9. §-ának 9-ik, hanem annak 1-ső pontját is.

Amíg az ily osztályos szerződések, melyek pedig az örökjognak, sőt a családjognak is teljes tudását feltételezik, s amelyekből a legtöbb, hozzá legkárosabb, — mert hosszadalmas, költséges és a családtagok közt gyűlöletet szító — per származik, továbbra is a hozzá nem értők által lesznek gyárthatók, — addig nem mondhatunk mást, minthogy a javaslat ebben a formájában csak ront az eddigi helyzeten, mert az eddiginél is több álügyletre szolgáltat alkalmat, anélkül, hogy illetékes kezekbe juttatná azokat az okiratokat, amelyeket a törvényhozó maga is odajuttatni akart.

Ha már — nem ugyan igazságügyi, hanem politikai és pénzügyi okok miatt — nem érhetjük el az egyetlen helyes megoldást, a telekkönyvi közokirati kényszert, a törvényhozó intenciója szerint közérdekből kell elérni legalább annyit, hogy a bonyolult, súlyos kihatású, fokozottabb megfontolást igénylő és joghoz értést feltételező okiratok, — elsősorban a visszteher nélküli és családtagok közti szerződések — közjegyzői vagy ügyvédi ellenjegyzés alá kerüljenek.

Ezt a célt el lehetne érni a javaslatnak alábbi — nem is nagyobb módosításával:

az 1. §. 2-ik pontja (az utólagos teljesítésre vonatkozó pont) törlendő.

Ha azonban a törvényhozó mindenáron ragaszkodik ehhez, úgy a 11. §. 3-ik pontjának 2. bekezdését kell a következőképp kiegészíteni:

„Az a szabály, amely szerint a meg nem felelő alakban kötött szerződés teljesítéssel érvényessé válik, a házastársak és jegyesek, az unokatestvér és másodfokú sógornál közelebbi rokonok között kötött szerződésekre, továbbá a visszteher nélküli és 9. §. 7. és 8. pontjaiban körülírt szerződésekre nem terjed ki.“

A 9. §. 1. pontja kihagyandó.

A 10. §. 1. pontja pedig akként egészítendő ki, hogy nemcsak a 9. §. 1., 7., 8. és 9. pontjaiban megjelölt szerződések, hanem a 2. pontban megjelölt (általában az ingatlanokra vonatkozó) szerződések is közjegyzői vagy ügyvédi ellenjegyzés érvényéhez legyenek kötve, kivéve:

„az unokatestvérnél vagy másodfokú sógornál közelebbi rokoni viszonyban nem álló önjogú szerződő felek között kötött és 10.000 pengő értéket meg nem haladó visszterhes szerződéseket, a zálogjogok bekebelezése és törlése végett kiállított okiratokat pedig általában, melyekre az általános okiratok kellékei elégségesek.“

A 11. §. 2. bekezdése az I. előtt felveendő a következő pont:

„Felmenőknek és lemenőknek egymásközötti mindennemű vagyoni jogügyleteihez, kivéve kizárólag ingókra vonatkozó oly szerződéseket, amelyeknél az egyoldalú vagy kölcsönös teljesítés már a szerződés kötéskor megtörténik.“

Ezen módosítással elérné a törvényhozó azt a célját, hogy a jogügyletek 9/10-ed részéhez ezentúl sem kellene közbelső okirati forma, tehát nem szenvedne sem a közforgalom könnyedsége, sem a felek érdeke, — mert hiszen a nehezkesebb formát el nem bíró közforgalmi ügyletek legnagyobb része nagykorú és egymással rokonsági viszonyban nem levő egyének közti visszterhes ügyletekből áll, — másrészt azonban elérné másik fentebb körülírt célját is.

A visszteher nélküli s a közeli rokonok közti jogügyleteken

kivül indokolt a közbenső forma a kiskorúak és gondnokoltak jogügyleteinél, mert hiszen képtelenség, hogy ugyanaz az egyén készíthessen ezek nevében szerződést, aki egyszersmind a jóváhagyásra hivatott gyámhatóság véleményező közege, de indokolt ezen forma a nagyobb substrátumu okiratoknál is. Közérdek fűződik ahhoz, hogy nagyobb értékű ingatlanok ne képezzék felesleges per tárgyat s mivel az ily szerződések könnyen elbirják az ezen formával járó netáni idővesztéséget és költségtöbbletet, (bár jól tudjuk, hogy erről szó sincs) — semmi akadálya sincs annak, hogy bizonyos értékhatár is szabassék a laikusok munkálkodásának. — A felmenők és lemenők közti szerződéseknel a közokirati kényszert ugyanazon szempontok indokolják, mint a házastársak és jegyesek közti ügyleteknél. Tudom, hogy a törvény ezen módosításokkal sem lesz tökéletes, de meggyőződésem, hogy ezek által nagy mértékben javulni fog, anélkül, hogy sérelem esnék azokon, akiknek érdekében a tökéletes megoldást ma még megvalósítani nem lehet.

Hiszem tehát, hogy a fenti — mindössze három ponthoz fűzött — módosítás nem fog akadályokba ütközni.

Östör Lajos dr. soproni kir. közjegyző.

Viszonossági kérdés hagyatéki ügyekben című, a Közöny decemberi számában megjelent közleménynek egyes adatai és megállapításai kiegészítést igényelnek, mert a téves megállapítások nyomán kartársaink részéről hozzájuk forduló ügyfelek részére esetleg adott információk és tanácsok, valamint e cikkből levont következtetések magyar állampolgárok részére az utódállamokban megnyitott öröklési igények érvényesítésére vagy értéken aluli elidegenítésére vezethetnek.

A Magyarországon fekvő ingatlan vagyonnak cseh állampolgár részéről való örököltetésére vonatkozólag a viszonosságnak hivatalból leendő megállapítására szükség nincs és a járásbiróság ez irányú nyomozása helytelen, mert a külföldi állampolgárokra vonatkozólag úgy az öröklési, mint a szerzési képesség elbírálásánál az idegen állam és hazánk közötti viszonosság fenn *nem* forgását annak kell bizonyítani, aki erre hivatkozik, mert a viszonosság fennállása törvényes vélelem lévén, a kérdés felvetése nélkül ennek megállapítása a bíróságnak nem törvényes kötelessége. Ez állandó birói gyakorlat és a háború előtt is retorzió

jogcímén nálunk az öröklési képességből csak a török alattvalók voltak kizárva, de nem voltak a románok, annak dacára sem, hogy már a régi román alkotmánytörvény is az idegenek részére a földbirtok szerzését elvileg lehetlenné tette.

Ma Magyarország és az utódállamok között az öröklési képesség elvileg — a békeszerződés kilátásba helyezése dacára — rendezve nincsen, sem nemzetközi szerződéssel, sem egyébként s így a nemzetközi magánjog és a retorzió alapján mi nem ismerhetjük el azoknak a külföldi állampolgároknak öröklési képességét, akiknek hazája nem ismeri el területén a magyar állampolgár öröklési képességét. Ilyen a magyar állampolgár öröklési képességét kifejezetten kizáró törvényt eddig az utódállamok egyike sem alkotott, csupán az Ujrománia alkotmányáról szóló alaptörvény az agrár törvénynek „a falusi parasztbirtok gyarapítása és fejlesztése“ intenciójának megfelelően kizárja a mezőgazdasági művelés alá tartozó ingatlanokra vonatkozólag idegen állampolgárnak bármely jogcímen való szerzési jogát és ezzel a rendelkezéssel egyezően a telekkönyvi hatóságok csakis a román állampolgárság igazolása esetén és után kebeleznek be földbirtokra tulajdonjogot, míg a falusi beltelkek, városi ingatlanok stb. átírásánál ilyen igazolást nem kívánnak, ezekre tehát az idegen állampolgár szerzési képessége kizárva nincsen. Vagyis a román alkotmánytörvény nem zárja ki az idegen állampolgár öröklési képességét, csak agrári érdekeket véd nationalista alapon és ezekből az indokokból zárja ki a tulajdonjog szerzését.

Az ingók öröklési jogát a „mobilia sequuntur ossa“ elve alapján létrejött bucaresti egyezményt ratifikáló 1925. évi VI. t.-c. rendezi és ennek folytán Magyarország és Románia a másik fél polgárainak ingó hagyatékát az örökhagyó saját hazájának illetékes hatósága által való rendezése céljából egymásnak kiszolgáltatják.

Az utódállamokkal nincsen rendezve ezeknek a hagyatékoknak, valamint ingatlan hagyatékoknak öröklése esetén a kölcsönös illetékmentesség.

Tévedés tehát a megtárgyalt közleménynek ez az apodiktikus kijelentése: „eddig magyar állampolgárok sem csehszlovákiában, sem Romániában fekvő hagyatékból nem örökölhettek“, valamint „örökösödési ügyekre vonatkozóan eddig viszonossági megállapodások nem létesültek.“

Krenner Zoltán dr. volt lippai kir. közjegyző.

Kihirdetett törvények. Az 1929. évi XLVIII. törvénycikk a székesfővárosi törvényhatósági bizottság és a kerületi választmányok újjáalakításának elhalasztásáról.

Rendelet. 89,989/1929. K. M. sz. Az „Országos Középítési Tanács szervezete. (B. K. 275.)

5.500/1929. M. E. sz. A közhivatalok és a közintézmények ügyrendje. (B. K. 283.)

5.340/1929. M. E. sz. A mezőgazdasági munkások munkajoga jogosulatlan kihasználásának meggátolásáról szóló 1923. XXV. t.-c. 2—14. §-ai hatályának az 1930. 1931. és 1932. évre kiterjesztése. (B. K. 285.)

4.615/1929. B. M. sz. a községi képviselőtestületek újjáalakítása. (B. K. 285.)

5.710/1929. M. E. sz. A hadikölcsön károsultak támogatásáról. (B. K. 295.)

73.584/1929. I. M. sz. A nagyigmándi kir. közjegyzői állás megszüntetése és Komáromban kir. közjegyzői állás rendszeresítése. (B. K. 296.)

J U D I C A T U R A.

1. Tulajdonjog-előjegyzése. A tulajdonjog-előjegyzési kérelemhez csatolt, közjegyzői okiratba foglalt, egyezség szerint R. Gergely telekkönyvi tulajdonos arra az esetre, ha az őt R. Mária gyermekével két év előtt elhagyott felesége, K. Julianna most nevezett gyermekével együtt R. Gergelyhez visszamegy s vele békés házasságban együtt él, kötelezte magát, amennyiben a házassági együttélés az ő (R. Gergely) hibájából lehetetlenné válna összes vagyonának $\frac{1}{3}$ részét felesége tulajdonába bocsátani, ingatlan vagyonának $\frac{1}{3}$ részét reá ruházni s a tulajdonjogot reá iratni.

A telekkönyvi rendelet 63. §-ának harmadik bekezdését kiegészítő, az országbírói értekezlet XII. fejezetének 149. §-a szerint

a pusztá adásvételi jog nem szolgálhat ugyan sem bekebelezés, sem előjegyzés tárgyául, mindazonáltal a vevő oly szerződés alapján, amelyben tulajdonjog részére leendő átruházása a feltételek teljesítésétől van felfüggesztve a tulajdonjogot önjavára előjegyezhető.

Minthogy azonban ily tulajdonjogi előjegyzés a most idézett 149. §. szövege szerint csak adásvételi szerződés esetén foghat helyet; ugyanazért s arra is figyelemmel, hogy folyamodó az egyességben körülírt feltételeknek bekövetkeztét sem mutatta ki; továbbá arra is, hogy kérelmező a bejegyzés alapjául tekinteni kért közjegyzői okiratot nem hivatalos kiadványban, hanem egyszerű másolatban mutatta be, a másodbíróság végzésének megváltoztatásával az elsőbíróság elutasító végzését kellett helyben hagyni. (C. Pk. V. 782/1929.)

2. Személyazonossági tanúk közvégrendeletnél. Az 1874. évi XXXV. t.-c. 70. §-a értelmében a közjegyző, ha az előtte tárgyaló feleket személyesen nem ismeri, azok azonosságáról magának két előtte ismert tanú vagy egyéb teljes hitelt érdemlő adatok által meggyőződést szerezni köteles és a 79. §. c) pontja szerint a közjegyzői okirat bevezetésének magába kell foglalnia annak a megjegyzését, hogy a közjegyző a feleket személyesen ismeri, vagy hogy mi módon győződött meg személyazonosságukról.

Az 1874. évi XXXV. t.-c. 68. §-a felsorolja a törvény ama rendelkezéseit, amelyekben megszabott kellékeknek meg nem felelő közjegyzői okirat közokirat erejével nem bír, de sem a 70. §-t, sem a 79. §. c.) pontját fel nem hívja. Ebből az következik, hogy a 70. §-ban és a 79. §. c) pontjában előírt követelmények meg nem tartása a közjegyzői okiratot közokirat minőségétől nem fosztja meg és a közjegyzői okiratban foglalt végrendelet, — ellentétben az 1876. évi XVI. t.-c. 3. §-ának rendelkezése alá eső írásbeli magánvégrendelettel, — nem érvénytelen azért, mert a személyazonossági tanúk, vagy azoknak egyike a végrendeletet nem ismerte és ennél fogva az okiratnak az a része, hogy a végrendelet készítő személyazonosságát az okiratban megnevezett tanúk igazolták, a valóságnak meg nem felel, hanem a közvégrendelet e hiányok dacára is érvényes, ha a végrendeletkészítőnek és az örökösöknek személyazonossága nem vitás, vagy be van bizonyítva.

A felperes a személyazonosságot kétségbe nem vonta, amennyiben a fellebbezési tárgyaláson azt jelentette ki, hogy nem állítja

azt, hogy a közjegyzőnél N. N. végrendelező gyanánt más személy járt el, bár kizártnak nem tartja; a felperes kijelentése folytán a személyazonosság bizonyítása nem volt szükséges.

Az örökhagyónak az alperest egyedüli örökösévé tevő végrendelete érvényes lévén, a felperest a 4. alatt csatolt lemondó nyilatkozatának érvényes vagy érvénytelen voltára tekintet nélkül öröklési jog nem illeti. Ennélfogva a fellebbezési bíróság a kereset elutasításával jogszabályt nem sértett, miért is a kir. Curia a felperest felülvizsgálati kérelmével elutasította és a felülvizsgálati költségben elmarasztalta.

(K. P. I. 3435/1927.)

3. Szerződéses tartásdíj felemelése. A nem vitás tényállás szerint N. N. 1896. évben feleségül vette a felperest és a csatolt házassági szerződésben a felperesnek özvegysége esetére tisztességes tartást ígért azzal, hogy ennek kiszolgáltatására az örököseit is kötelezni fogja. N. N. 1912. február 22-én meghalt és a hagyatékában maradt házat, 11 kat. hold földet, valamint az ehhez tartozó legelőt az első házasságból származott fia, az alperes örökölte, aki a hagyatéki eljárás során az örökhagyó második feleségével a felperessel úgy állapodott meg, hogy ennek özvegyi joga helyett tisztességes eltartást ad. Majd 1914. május 27-én a peres felek abban állapodtak meg, hogy az alperes lakást ad és természetben való tartás helyett évi 140 K-t fizet a felperesnek. De ennek dacára 1914. őszétől 1926. június végéig újabb megállapodás nélkül a felperes természetben kapta az alperestől a tartást.

A fellebbezési bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 1926. július 1-én elköltözött az alperestől és azóta a felperes sem a lakást, sem a természetben való tartást nem élvezi, sőt ez már lehetetlené is vált annak következtében, hogy az alperes a felperest az 1926. évi augusztus hóban megverte. Azonban az alperes azóta évi 140 K teljes átértékelt összegét (162 P 19 f-t) kiszolgáltatja. Ennek a felemelését és a lakás értékének megállapítását kéri most a felperes akként, hogy ezek helyett összesen évi 576 P fizetésére köteleztesse az alperes.

A joggyakorlaton alapuló jogszabály, hogy a szerződésben kötelezett tartásdíj is felemelhető, ha annak összege akár a felek vagyoni viszonyaiban, akár az általános gazdasági és megélhetési

viszonyokban beállott változások folytán utóbb elégtelennek bizonyul.

Nem vitás, hogy a felperes részére a házassági szerződésben a férje is — és a hagyatéki eljárás során az özvegyi jog helyett az alperes is tisztességes tartást ígért, továbbá, hogy a felperest özvegyi joga fejében természetben lakás és 11 kat. hold föld fele részének használata illette volna, ami az ő társadalmi állásához és igényeihez képest tisztességes tartásának a biztosítására elegendő is lett volna.

Minthogy a felperes 1914. évben még fiatal és munkaképes volt, — minthogy akkor még vagyona is volt, — és minthogy akkor még a megélhetési viszonyok egyébként is kedvezőbbek voltak, — érthető, hogy a felperesnek akkor az akkori viszonyai között az eltartására évi 140 K elegendő volt,

minthogy azonban a nélkülözhetetlen életszükségleti cikkek ára a szerződés megkötése óta a köztapasztalat szerint oly nagy mértékben emelkedett, hogy azok a szükségletek, melyek a szerződés megkötése idején 140 koronáért megszerezhetők voltak, ma már ennek teljes átértékelt összegével sem fedezhetők, — és minthogy azóta a felperes teljesen vagyontalan lett, már öregebb, sőt a csatolt orvosi bizonyítvány szerint beteges és csökkent munkaképességű is, — továbbá, minthogy ezzel szemben az alperes vagyoni viszonyai javultak: ezek szerint azok a körülmények, melyek a szerződés kötéskor a tartásdíj összegének megállapításánál irányadók voltak, azóta lényegesen megváltoztak és most már a felperes tartására az évi 140 ar. korona elégtelen, a lakást is beleértve, az ő tisztességes eltartására legalább havi 28 pengő szükséges, amely összeg viszont nem haladja meg az özvegyi jogon őt illető lakás és jövedelem értékét s az alperes megélhetését sem veszélyezteti.

Ezekből az okokból a kir. Curia a felperes tartásdíját — a lakás értékét is beleszámítva, — havi 28 pengőre felemelte, ami a joggyakorlat értelmében a kereset beadásától illeti a felperest.

(K. P. I. 3982/1928.)

4. Kitagadás. — Kötelesrész meghatározása. A m. kir. Curia a fellebbezési bíróság ítéletét részben megváltoztatja akként, hogy II. r. alperes kk. N. Lajos és kk. N. Mária IV—V. r. felpereseknek fejenként 400 P tőkét özv. N. Mártoné I. r. felperes

özvegyi jogának megszűntével köteles megfizetni és hogy a IV—V. r. felpereseket keresetüknek a kamatokra vonatkozó részével az az I. r. felperes özvegyi jogának megszűntéig terjedő időre elutasítja.

Indokolás: N. Márton örökhagyó 1925. február 10-én alkotott végrendeletében kk. N. Lajos és kk. N. Mária IV—V. r. felpereseket az örökségből kitagadta, mert rosszul bántak vele és tetteleg is bántalmazták. A kitagadás jogérvényességéhez a kitagadás okának a végintézkedésben való megjelölésén felül tagadás esetén azok valóságának bizonyítása is szükséges, e részben azonban magának az örökhagyónak sem végintézkedésében foglalt, sem egyéb nyilatkozata bizonyítékául el nem fogadható.

A fellebbezési bíróság eszerint nem sértett jogszabályt azáltal, hogy az örökhagyónak az árvaszékhez címzett befejezetlen fogalmazványát bizonyítékként el nem fogadta, a tanuk által igazolt veszekedés pedig nem kitagadási ok.

A kötelesrész az örökhagyó halálakor esedékes és a hagyaték akkori állaga és értéke alapján határozandó meg. A kir. Curia a fellebbezési bíróság által a hagyatékra megnyiltakor volt értéke alapján a II. r. alperesre méltányos átértékeléssel 1050 ar. kor. (1.216.47 P) helyett 400 P-ben megállapított kötelesrész összegnek további mérséklését nem tartotta indokoltnak.

Minthogy a hagyatékra, úgy a IV. és V. r. felperesek kötelesrészének birtoka és hasznélvezete is az I. r. felperest illeti özvegyi joga alapján, a IV—V. r. felperesek az I. r. felperes özvegyi jogának megszűnése előtt sem kötelesrészüknek kifizetését, sem annak összege után kamatot nem követelhetnek, miért is a kir. Curia a fellebbezési bíróság ítéletét e részben a rendelkező rész értelmében megváltoztatta.

(C., P. I. 2970|1927.)

127. Nyugalmazott kir. ítélőtáblai bíró 3¹/₂ évi helyettesi gyakorlattal, melyből 8 hónapot, mint hivatalból kirendelt helyettes töltött el, állást keres. Cím: Török János ny. kir. ítélőtáblai bíró Debrecen, Batthyány-utca 16.

128. Közjegyzőhelyettes hat évi gyakorlattal, németnyelvi jogositvánnyal, igen jó bizonyítványokkal alkalmazást keres. Címe: Horváth Jenő dr. Budapest, II., Zsigmond-utca 7. I. em. 8.

129. Közjegyzőhelyettesi állást keresek öt évi ügyvédi gyakorlattal és megfelelő telekkönyvi jártassággal. Dr. Reznák László ügyvéd, Cegléd. I. Erdő-u. 10.

130. Közjegyzőjelölti állást keres két évi ügyvédjelölti gyakorlattal 35 éves, r. kath., nőtlen bányamérnök. Dr. Dobos Boldizsár Budapest, VIII., Rákóczi-út 61. I. 3.

131. Közjegyzői irodában alkalmazást keres harmadéves joghallgató perfect gép- és gyorsíró. ifj. Sárkány Miklós, Budapest, IV. Sütő-utca 2. IV. 9.

132. Gépíró kisasszony. Kellő iskolai képzettséggel bíró perfect gép- és gyorsíró úrileány, szerény feltételek mellett megfelelő alkalmazást keres. Cím: Bogyay Nusi Kispest, Felső Erdősor 43.